

Dr. Marczell Mihály:

VILÁGIAK különféle ÜNNEPSÉGEI

IV. sorozat: alkalmi beszédek

(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

118. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
Szerkesztői megjegyzések	3
JUBILEUMOK – Veni Sancte	3
1. beszéd: Az élmények éltető ereje	3
2. beszéd: Két varázsszó	3
3. beszéd: „Effeta”	3
4. beszéd: Kapunyitás	4
5. beszéd: Élő hárfá	4
Te Deum	5
1. beszéd: Seregszemle	5
2. beszéd: Búcsúzóul	6
3. beszéd: Az élet vándora	6
4. beszéd: „Fáklyák”	7
5. beszéd: In Manu Dei	7
Találkozók	8
1. beszéd: Az érettségi vizsgálata	8
2. beszéd: Az emberi élet „fizikája” és „matematikája”	8
3. beszéd: Az „ember-Sequoiák”	9
KULTÚRESTEK	10
1. beszéd: „A Ward Kollégium és az Actio Catholica”	10
2. beszéd: Hangerőkből hangok lépnek ki	11
3. beszéd: Varázsige	11
4. beszéd: Ward Mária népe virágoskertjének együttese	11
5. beszéd: A családi fészek	12
TÁRSULATI ünnepek	13
1. beszéd: Az égi bölcsődal	13
2. beszéd: Az ima	14
3. beszéd: „Kenyérszaporítás...”	14
4. beszéd: Szívet fellobbantó lobogó!	15
5. beszéd: „Duodecim mille signatorum...”	17
6. beszéd: „Istennek élő virágai”	17
SZENTELÉSEK – BÚCSÚK	18
Szentelések	18
1. beszéd: Szentélyből –”Jákob-létrája”	18
2. beszéd: Lelkek ünnepén	19
A lélektemplom ékítése és értékesítése	20
1. beszéd: Az én lélekszentélyem ékítése	20
2. beszéd: A személyem tevékeny ereje	20
3. beszéd: A lélekszentély egekbeszálló áldozati tömjénfüstje	20
Búcsúk	20
1. beszéd: Az erő angyala	20
2. beszéd: Az erő angyala	21
3. beszéd: „Búcsúfia”	22
4. beszéd: „A harmóniák áhítózója”	23
5. beszéd: Milyen legyen a mi kis plébániánk „búcsúfia”?	26
HAZAFIAS beszédek	27
1. beszéd: Márciusi tüzek	27
2. beszéd: Emberkeresés	28
3. beszéd: A ma gátjai	29
4. beszéd: A kitartás	29
5. beszéd: Integritás!	29
6. beszéd: Az Isten akarta magyar lélek	31

Szerkesztői megjegyzések

„Az Igehirdetés Lexikona” című nagy mű egészére vonatkozó szükséges megjegyzések az **általános bevezetésben** találhatóak.

*

Az egész **IV. Sorozatra** vonatkozik: a kéziratok háborús időkben pusztulást szenvedtek. – A hallgatóság által lejegyzetteknek nagy része a szerző életéből már nem futotta a teljes kidolgozáshoz és osztályozáshoz. – Itt nem is tüntetjük külön fel a kidolgozottság egyik ismert fokát sem még a tartalomjegyzékben sem.

*

Erkölcsei szempontból fontos itt is hangsúlyozni: Dr. Marczell Mihály házassági vonatkozásban az **„élettárs”** szép magyar kifejezést régi: kizárólag **szentségi** házasság értelmében használja!

* * *

JUBILEUMOK – Veni Sancte

1. beszéd: Az élmények éltető ereje

(Veni Sancte, diákexhortáció)

Bev.: Milyen lesz az élet jövő képe?... Erre az izgató kérdésre az a felelet: amilyen volt virágzó éltetek nevelési élmény-ösereje... Mert mi teremti a jövőt?

1. Most elhagyott otthonok nevelő levegője.

2. Iskolai nevelések áldozatos élménygyűjtése.

3. Magatok nevelő erőfeszítése.

(De az iskola diktálta a nevelés szellemét!)

Bef.: A mostani életkezdet Istennel indít és a múlt élet televényéből fakasztja élteteket. – Jól indulatok és így boldogok lehettek.

2. beszéd: Két varázsszó

(Veni Sancte, diákexhortáció)

Bev.: Van-e olyan varázsszava az életnek, amelynek csengésére és életté váltására felpattan a boldogság várának zárt kapuja? –A felelet két szóból áll, és ezek megjegyzése az élet boldogságának feltétele.

1. Gyűjtés.

a) Gyermekkortól...

b) Életen át...

2. Szórás.

a) Mindenem eladom.

b) És életem boldogságát munkálom.

Bef.: És így nem üresedik ki a szóró?... Nem! Miért? Mert **termelésre** szór, és minden szórás **viszszatér** és boldogságot termel.

3. beszéd: „Effeta”...

(Veni Sancte – Tanárképzősöknek, 1934, Angolkisasszonyok kápolnája, Budapest)

Bev.: A gyerekeMBER életében majdnem a legjelentősebb nap az iskolák kapunyitásának napja. Veni Sancte! Bezáródik mögöttük az édesanyjai otthon, s nap nap után megnyílik az iskolák kapuja, tölgyfa ajtaja... s nyomasztó könnyekkel odabandukol a gyermek. Nem az a lényeg, hogy nap nap után

nyílik s záródik a kapu, hanem az, hogy a gyerekemberből Isten szent katolikus embere nevelődjék. Az a fontos, ami a kapu mögött van: hogy megnyílik-e az ő lelke a befogadásra vagy sem. Mikor a kapu bezáródik, akkor újra nyitás történik. Betűk a könyvekből sorakoznak, a fóliánsok is lekerülnek a polcokról. Valahol messze ködös világból élők gondolatai, szent gondolatok oda zárandokolnak a kicsi kis gyerekember lelkéhez, kopogtatnak és bebocsátást kérnek. A holt betűk elevenen néznek a kicsi kis gyerekemberre, hogy megtöltsék lelkét az élet szent igazságainak befogadására. Ott kopognak, ahol a leghitelesebb gondolatok élnek – a lélekben.

Élesebbé válik a lelkiatya szava, megnyílik az a száj, melynek mondták: hirdessétek az Evangéliumot nagyoknak, kicsinyeknek. Kicseng erősebben ez a hang Istenatyánk szent birodalmából. Betűk, könyvek, evangéliumi beszédek úgy zsonganak... Nyitott szemek, „effeta fülek” kellenek. Élet drága kincsei halmozódnak fel. Mindezek a lélek világában helyeződnek el, de a lélekben könyv, tanító, lelkiatya, – élménnyé szentül... A lelkiatya előtt azért nyitja meg lelkét a gyermek, hogy a megbontott égboltozathoz rátekintsen Istenatyja és ráharmatozzék szent kegyelme. A léleknyitás drága lelke figyelmét Istenatyja felé irányítja.

A gyerekember lelkében is vannak nehézségek, e küzdelmekben edződik úgy, hogy Istennek értékes gyermekévé magasztosul. Mennyi küzdelmen ment át a történelem gyermeke, mennyi küzdelmen megy át az evangéliumi gyermek, míg Isten előtt férfivá, hajadonná fejleszti!

Drága jó gyermekeim, az iskola kapunyitása arra a gondolatra juttat, hogy az élet középpontjában az ember áll. A Hercegprímás a nagygyűlés középponti gondolatává a gyermeket teszi, mert érzi, hogy a fejlődő emberélet a kincsek kincse. Azért szeretném beleharangozni drága lelketekbe: szülői, tanítói munkád középpontja az iskola kapuin belül vagy a család szentélyén belül, legyen szent! A gyermek a jövő élet legszebb gondolata.

Bef.: Azt szeretném én, hogy a szeptemberi kapunyitás legyen jelkép mindannyiunknak, mely figyelmeztessen, hogy ihletett beszéddel meg tudjuk nyitni az Úr gyermekeinek a lélek csodás világát; lássák lendületes lélekkel az eget világát. – Dolgozzanak, hogy Isten méltó követői legyenek s majd visszatérjenek égi Atyánkhoz! Úgy legyen.

4. beszéd: Kapunyitás...

(Évnyitó beszéd Veni Sancte után, 1935, Angolkisasszonyok Tanárképzője, Budapest)

Bev.: Mélyen tisztelt Tanári Kar! Kedves jó Nővérek! A tanév eleji találkozás köszöntést jelent: hozza Isten azokat, akik az Intézetben tanulni akarnak!

Édes jó gyermekeim! Az a benyomás, ami rezonál a lelkemben, ugyanaz, mint az év eleje. Amikor belépnek, harangoznak. Csodás erővel megnyitja a bronzkaput két angyal... Veni Sancte napján száll le az ég két angyala, hogy nyissa meg az iskola kapuját, s ekkor az ég nyilatkozik meg. Nyissák meg a ti lelketek kapuit is, hogy befogadni tudja a szellemi javakat. A Veni Sancte napja angyalszállás, lélekfeltárás, kapunyitás. Úgy jönnek majd az újak is ide, mint akik már otthon érzik magukat, ahol gyűjteni és kapni lehet. A tanár alázatos szolgája minden egyes léleknek. Ha ezt érzitek, kinek ne tárulna fel a lelke? A direktor atyának nem ködmönbe burkolóztatok be...

A mai Veni Sancte diadal-himnusz, örvendetes himnusz! Angyal-érintésre veheti a lélek a kulturális, a szellemi kincseket. Érezze magát mindenki e ház gyermekének! Szeretettel várunk mindenkit! Nem lesz parancs, amely nem javatokat célozná. Felolvassuk a szabályzatot...

Bef.: Azzal az áldó lélekkel nyitom meg az évet, hogy a lelkeség hassa át lelketeket s egy boldog év legyen ez! –A jó Isten legyen veletek!

5. beszéd: Élő hárfá...

(Évnyitó – Marcell M. atya egyet. tanárrá való kinevezése alkalmából, 1936. IV. 26. Angolkisasszonyok Tanárképzője, Budapest)

Bev.: Tisztelendő Főnöknő! Drága jó Növendékek! Mit érez az, akit ünnepelnek? (Üllői úti diák népe.) Komolyabban: élő hárfá az ünnevelt, feléje sereglenek muzsikából, hangból a tündérek, próbálják hangolni az élet hárfáját. Az alaphangra próbálják hangolni.

Próbálj te hangadó lenni ott, ahol a munka nehézségeit mások végzik. A hangokból és akkordokból kilép a gondolat: próbáljak olyan életet teremteni magamból, amely értékesen csengő, Istent dicsérő himnusznak alaphangjából keletkezik. – Légy szerény, az élethárfán mélyebb hangokat is kell zen-

díteni: ez atyáé. Annyit jelent, hogy legyek alaphangja a Tanárképző Főiskolának. A válasz ez: Isten küldte a lélekhangot mindenhol, Isten kegyelme hangol, s amilyen hangot csendít meg, az égből jövő hang lesz. A lélek-útmutatásban Isten hangja cseng tulajdonképpen. Imádságtok folyamán Isten beállít az élethárfához. Stimmeljétek lelketeket ahhoz, amit Isten akar. Itt gyermekeimet szeretem, én pedig atyátok vagyok. Egyetlen himnusz lesz: „az atyáé és a fiúé”, az Úr szeretete és egymás szeretete. – Legyetek olyanok, hogy életetekben a gyermek szeretete szerepeljen.

Bef.: Akármilyen katedrára állít is a kötelesség, Istenatyával atyátok szeretete lesz ott is, s ez a fő.

*

Te Deum

1. beszéd: Seregszemle...

(Te Deum – gimnazistáknak)

Bev.: Az év elején felhangzott a „Veni Sancte Spiritus...”, hogy a Szentlélek segítségét esdje le a megnyitott évre. Vizsgák előtt újból elismételtük, hogy segítséget esdjünk. Nemsokára ismét ének csendül e szent falak között. Felcsendülnek a „Te Deum” akkordjai, hogy hálát adjunk egy év áldásaiért. A „Veni Sancte” melódiájában fellelhető a kétség a jövővel szemben, – milyen lesz az? A „Te Deum”-ban az öröm hangzik, a befejezés fölött érzett öröm hangja. Az arató munkás kétséggel kezdi meg a munkát, víg dallal és koszorúval ékesítve fejezi be. A kőműves jegenyét húz a felépített ház tetjére, jeléül annak: örülünk, a munka befejezést nyert. – A „Te Deum” gondolata a befejezettség feletti örömből fakad. Mert befejezettség vagy legalább nagyfokú fejlődés mindnyájunkban észlelhető. Legalábbis külsőségekben. Aki az első osztályba iratkozott év elején, az elvégezte a latin nyelv alapjait, megtanulta a mértan főfogalmait; mások a síkok egyszerű megrajzolásának feladata után azoknak mértani szabályosságával foglalkoznak és így tovább, mindenki haladást mutat. Még a legkülsőbb dolgokban, a ruhákban is változott a képetek. A rövid nadrágot felváltotta a hosszú. A matrózgalléros kis ruha helyett mellényes kabátot húztak fel sokan...

1. De mindez csak külsőség.

Vagy ha ez a kifejezés talán erősnek látszik, legalábbis részleges fejlődés. Az év végén a kérdések kérdése: fejlődött-e benned az egész ember? Nincs-e elmaradottság a lélek igényeit illetőleg? Nincs-e túlteltség, túlzott fejlődés a másik részt, a testet illetőleg? – Kifejlődött-e bennünk a **harmonikus egység**? A test és lélek között észleltük-e, eltaláltuk-e azt a hangot, amely a kettőt arányosan kifejleszti? Megszereztük-e magunknak azt a biztos zsinórmértéket, mely eligazít bennünket ezekben a kérdésekben? Ez a kérdések kérdése, mert csak ez a fejlődés egyenlő az egész ember fejlődésével. – E kérdésekre kinek-kinek a saját lelke adja meg a feleletet. A „Te Deum” mérlegre dobja az év végén az embert, s csak annak ajkán kél öröm, akinél a serpenyő billenése nagy súlytöbbslettel jelentkezik a múlttal szemben. Az ilyen fiúnak himnusz a „Te Deum”, a másiknak gyászdal, fájdalmas elégia. Igen, elégia, mert alaphangja: ismét elmúlt egy év, de a lélek kifejlesztésében mit sem tettem. – „Boldog, aki nem lát és mégis hisz” (Jn 20,29) – mondja az Úr Jézus. Hiszem én is, hogy az ifjúság egy része himnuszszal zárja le az évet, és ennek örülni kell.

2. De ennek igazi próbaköve a gyakorlat, a szabadság adta gyakorlat lesz.

Az a szabadság, amelyet a vakáció engedélyez. Amely időszak szárnyra ereszt benneteket, hogy szárnypróbálgatásokat tehessetek. Aki a lelkiélet cselekvéseit pontosan teljesítette, aki a szentmise hallgatást lelki üdülésnek és nem kényszernek tekintette, aki a lelki tisztaságot, a becsületet nagy értéknek tekintette, az a vakációban is megteszi kötelességét, az akkor is ügyel a lélek tisztaságára s óvakodik a gonosz társak lélekölő barátságaitól. Ezért szabadabb, de éppen ezért értékesebb idő lesz a vakáció próbaideje.

Bef.: Higgyétek el, ha a próba be fog válni, olyanok lesztek, ki „hasonlít a bölcs emberhez, aki házat sziklára építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra, de az nem dőlt össze, mert sziklára alapozták” (Mt 7,24-25). – Úgy legyen!

2. beszéd: Búcsúzóul...

(Te Deum – gimnazistáknak)

Bev.: A kis madarak kinőnek a fészekből, repülni tanulnak, azután messze szállnak. Olyan életet élnek majd, melyben nem lesz mellettük gondos anyai szeretet. Üres lesz a madárfészek, de népesebb az erdő. Friss hangok hallatszanak, új életet hirdetők, új dalokat danolók.

Ha az öreg pacsirta beszélni tudna, veszélyről beszélne a kirepülő fiókáknak. Keselyűkről, kegyetlen zivatarokról, pajkos gyermekekről. Fekete színt mutatna a minden veszéllyel szembeszállni akaróknak. Hát hiszen igaza volna az öregnek, de öregesen beszél. Nincs benne fiatalos erő és bizalom. Nem bízik abban, hogy már eleget gyűjtöttek. Mehetnek – bár az óvatosságot még meg kell tanulniuk. Hiszen talán leesett egy kis testvérkéjük, a túlmerész. Ez jobb példa volt minden beszédnél. Talán anyjukkal szálltak, énekeltek, danoltak egy ideig. Énekeltek vidáman, s az utolsó akkord helyett mást kellett mondani...

Bef.: De talán nem minden pacsirta beszélne így. Talán azt mondaná: szárnyaljatok! Erőt gyűjtötetek, szerzettetek, tanultatok, használjátok most már fel! Éljetek boldogan! Nem festek elétek sötét jövőt! Hisz arról már tanultatok... Amit tanultatok, el ne felejtétek! Isten veletek!

3. beszéd: Az élet vándora

(Te Deum – végzős gimnazistáknak)

Bev.: Az útrakelt vándor tarisznyát akaszt a vállára s azzal indul neki a kétes jövőnek. A szerető édesanya megrakja minden szükséges dologgal, hogy hiányt ne szenvedjen a szeretett gyermek. Mikor azután a nehéz úton előszedi a gondosan becsomagolt dolgokat, szeretettel gondol arra, akit mindezek neki adójának tudhat.

1. Az élet vándorának útja a valódi vándorút.

Olyan út, melyet mindenkinek meg kell tennie. Olyan út, amelyen sivatagok, oázisok váltakoznak, amelyeken küzdelmek és győzelmek várakoznak mindnyájunkra. Gyermeki lelketek nem érti még, hogy mi előtt áll, de a gondos **szülők** tudják, hogy szerzettetek kell, gyűjtenetek kell sok mindent, hogy ezen a nagy úton ki ne fáradjatok. Ideküldött és küld benneteket, rövidnadrágos kis embereket, az ő szeretetük. Jó tanácsokkal látnak el: jól viselkedjétek, jól tanuljatok, de ők többet is gondolnak: gyűjtsétek most, később szükségetek lesz rá.

2. Az **iskola** azután megkezdí működését. Tudást közöl veletek, de nem magáért a tudásért, hanem az életért. Mindent ez vezet: tudjatok élni! Hosszú nyolc éven át megtanultátok a földnek leírását, megismertétek a nemzetek történelmének főbb vonásait, megtanultátok a nemzetek klasszikusainak és a honi nyelvek alapjait és remekeit, megismertétek a mathézis, a fizika és a csillagászat törvényeit, mindezt eszközként arra, hogy tudjatok élni. Mindezen ismeret a szellem fönségét, föségét és uralmát mutatta. – Az egyetemes összefoglalás azt a gondolatot váltotta ki bennünk: mi, az értelmes emberek urai vagyunk a lábainknál heverő természetnek.

3. Ez az alap azután felemel az anyagi **természet fölé**.

Messze távlatot nyitva az egész élettevékenységnek, egy nagy célt, nagy ideált jelzett. Te értelmes ember, te éveken át tudást gyűjtő ifjú, ne elégedjél meg a tudományok dirib-darabokat nyújtó tényeivel, ne gondold, hogy az életideált és életcélt jelöl, hanem hatolj a mélybe és kutatva a lét végső alapjait, jussál el a legmélyebbre, az abszolút, a független, **a mindent magába foglaló Isten fogalmáig**. Azután, mint a természet erőit ismerő és tovább megismerő s saját magának alárendelő ember, ismerd fel ezek feletti fölényedet és e fölényben ismerd fel a végtelen Istennel való hasonlatosságodat. E kettőben felismerheted az élet két sarkpontjának kapcsolatát: Istent és az ember értékét: a **lelket**. E kettőnek kapcsolatát kutatva, megismerve megkaptad azt az ideált, amely felé haladnod kell: megnyered – a **vallást**. Így azután előtted áll a szellemi ideál, Isten – lélek s e kettőnek tényleges kapcsa: a vallás. Ez lesz a csúcspontja az összes ismeretnek, melyet az iskola veletek közölt. Ez lesz az az ideál, amely felé haladnotok kell, melyet mellétek ad, hogy elrejtve vigyétek magatokkal az élet küzdelmeire.

Bef.: A napokban búcsút mondtok az iskola falainak. Befejeztétek a gyűjtést. Most öntudatra ébredtetek, hogy miért is kellett nyolc éven át a padban görnyednetek. Boldog az, aki a sok tudásban, elraktározott adatban – nem adatban, adat fölött – megtalálja azt a magasztos ideált, amelyet öntudatlanul gyűjtött. Ez lesz az, amely elvezet a nehéz utakon, a küzdelmes pályákon, mert csapásban, fájdalommal fölényes erőt ad az a tudat, hogy az anyagi szenvedés nem végső cél, hanem csak eszköz a lé-

lek megmentésére. – Vigyék magatokkal, kedves ifjak, ezt a szent ideált, melyet nyolc évi munka csiszolt kemény gyémánttá. Ez világítson nektek a sötétség idején is. Van ebben sok fény, és biztatok benne, hogy elővéve utat jelöl mindig. – Az ideál legpraktikusabb megvalósítása: az Isten és a lélek kapcsolatának tényleges kimutatása. Mai szentáldozatok legyen pecsétje annak, hogy ezen ideált magatokban hordva szent kincsként fogjátok megőrizni... az egész életen át. Amen.

4. beszéd: „Fáklyák”...

(Te Deum – végzős tanárképzősöknek, 1940. VI. 10. Angolkisasszonyok, Budapest)

Bev.: Az Úr oltáránál elhangzott ének után elhagyják a növendékek az Intézetet. Indulni akarunk onnan, ahol a lélek szeretetét hirdették s megyünk oda, ahol gyermeklelkeknek értékesíthetjük azt. Kap s talál Istentől nyert szeretetajándékot itt minden növendék.

1. Szeretetet próbált felgyújtani az Intézet minden embertestvérrel szemben.

E ház kőből épült. Évek hosszú során át nekem úgy tűnt fel, hogy fáklya, melynek hivatása az, hogy tüzet lobbantson. Hogy tüzet gyújtson más emberek lelkében. Az iskolában, a folyosón járunk s akkor fáklyát viszünk s tüzet lobbantunk... Ha ezt a tüzet vettétek, akkor értékes volt az év.

2. Tüzet vinni, fellobbantani más lelkében!

Isten fellobbantja a lélek értékeinek a szeretetét. – A távozó ne felejtse, hogy fáklyát visz, mely sötétségben, hidegségben fény és meleg. Ha e ház biztos lehetne abban, hogy az életpélda fáklya, hivatása tűz, akkor kötelességet teljesített. Ha az Úr szent kegyelmével tüzet fogott a lelkek, akkor Te Deum-ot mondhatunk. Hálát adunk az Úrnak.

Bef.: Elindultok tűzzel, megérkeztek s Isten kegyelmével amit vettetek, mások lelkének szolgáljátok. Szentül végzett kötelesség. – Az Úr Jézus áldását vegyék, Akinek erejével sokat dolgoztatok. Amen.

5. beszéd: In Manu Dei

(Jubileumi évre, megjelent: Angolkisasszonyok Tanárképzőjének 1943/44-es Évkönyve)

Bev.: Az Úr kezében pihenni annyi, mint a kitűzött célt biztosan elérni. – Egyesek és intézmények egyaránt elhelyezkedhetnek az Isten tenyerén, hogy védelmet, lendítő erőt és fokozódó fejlődést nyerjenek a Mindenhatótól. Csak arra van szükség, hogy nemes szándék és tiszta elhatározás lakozzék az önátadó lelkében, mert a jószándékú emberek szinte természetes lendülettel húzódnak a Teremtő, az égi Atya közvetlen közelébe. –Ilyenkor azután nincs is baj. Nem gondolom én azt, hogy elmarad a megpróbáltatás, a harc és a küzdelem. Jól tudom azt is, hogy az erény harcokban tökéletesedik. De tapasztalom azt is, hogy sohasem hiányzik a harcolók megsegítése és mindig biztosan következik a lélekemelő diadal.

Az Angolkisasszonyok Róm. Kat. Polgári-iskolai Tanárképző Főiskolája **ötven éven** át állandóan az Úr oltalma alá helyezte magát. Maga az a tény, hogy Ward Mária nemesen érző, áldozatos leányai álltak szolgálatába, élénken bizonyítja, hogy el sem képzelhető ez az alapítás és ez a munkábalépés Isten dicsőségének általános célkitűzése nélkül. Akik ugyanis tiszteletreméltó alapítónőjük jelszava szerint élnek, azok semmivel sem elégedhetnek meg, ami Istennél kevesebb... Intézményeik is elsősorban az Isten szolgálatnak eszközévé akartak emelkedni. – De a közvetlen cél is ehhez a nagy gondolathoz csatlakozott. A leánynemzedék lelkének evangéliumi kidolgozása és a jövő tanárság léleknevelő galériájának kitermelése végül is arra tört, hogy díszesen pompázó szirmokba szökkenjenek Isten élő embervirágai. A cél tehát végül is az, hogy szikrázó színváltozatban tündököljön Isten földi paradicsomának virágos rétje. – Az iskola keretében alkalmazott nevelési módok is azt mutatják, hogy legtöbbet az Isten kezéből és az Isten kegyelméből vettek és adtak.

A tudásközlés mindig abból a nagy és lelket emelő egyetemes szempontból indult, hogy a teremtet világ rejtélyeinek bogoazása, kutatása és vizsgálása útján közelebb férközhessünk a Teremtő kiáradó szépségéhez és jóságához. Így tehát lényeges részt és igazi munkatartalmat talált itt mindig a tudomány, de sohasem szűkülhetett le a száraz és gyakorlati lélettől elvonatkozó egyszerű igazságkeresésre. Az elmúlt ötven év rendkívüli sok tudományos erőfeszítést mutat. A Főiskola tantermei, majd újjáépült épületrészei igen sokat beszélhetnének azokról a fáradtságos erőfeszítésekről, amelyek a tanári kar áldozatosságát és a növendékek erőteljes nekilendülését hirdetnék. – Nem illő a hiúszkodó öndicséret. Aki dicsekszik a munkájával, az nem méltó az Isten jutalmára. Mi alázkodó és köteles szerénység-

gel tudjuk gyengéinket és hiányainkat is, de a lepergett ötven esztendőn át vett istenáldás azt mutatja, hogy az Úr elfogadta munkánkat és megemelte igénytelenségünket.

Azt azonban határozottan ki lehet jelteni, hogy a tudomány mellett a lelkek szolgálata sohasem csendesedett el a zárda falai között. A régi és igen nemes rend szolidan épült épülete állandóan lehelte azt a lelket, amelynek szolgálatára emelték Szent Domonkos áldott gyermekei. Szinte kikívánczik tollam alól az a gondolat, hogy ennek a később emelkedő csendes otthonnak lelkén végig-végig suhanhatott a Nyulak szigetén növekedő Szent Margit tekintete is, hogy szinte misztikus áldással kísérelje a jövő nemzedék önfeláldozó magyar leánycapatát. – A zárdák lélekvárakká alakulnak. A várak lovagjai az Úr harcosai. Azok, akik mindig és mindenben az Úr szolgálatában szorgoskodnak. Ennek a lélekvárnak falai között húzódott meg ötven éven át a Tanárképző Főiskola. Nem csoda tehát, hogy ez az otthon követelve követelte a lélek és az Úr, az Úr Krisztus szolgálatának áldozatosságát. A Tanárképző Főiskolának ezt a munkáját igen lényegesnek tartjuk. A tanári kar ugyanis – a tudományközlés mellett – a serdülés zavaaraiban élő gyermeknemzedék nevelésére vállalkozik. Ezt végezte ötven éven át és ezt akarná végezni a magyar haza javára a jövőben is.

Bef.: Léleekben odatérdelünk most a Mindenható szent színe elé. Az ötven éven át érzett és vett áldó kegyelmekért hálát rebeg a lelkünk, de a jövőbe vetett reménnyel az Úr tenyerére helyeztük életünket, Főiskolánkat, növendékeinket és a jövő kis polgárista nemzedékét. Mi hisszük, hogy a nemes fenntartó renddel együtt még sokáig fogunk dolgozni az Úr kezének áldása mellett!

*

Találkozók

1. beszéd: Az érettségi vizsgálata

(20-éves női érettségi találkozó, 1957. VI. 9. Budapest)

Bev.: A mai szent szöveg azt mondja: „Mikor elérkezett pünkösöd napja, mindnyájan együtt voltak ... Valamennyien eltelték Szentlélekkel...” (Ap.Csel. 2,1 és 4). – A mi egybegyűlésünk két hivatást zár: vizsgáljuk magunkat, hogy hogyan álltunk a nagy élet érettségi vizsgáján és azután imádkozva könyörögjünk, hogy vegyük a Szentlélek átalakító kegyelmét.

1. Vizsgálatunk vonala legyen: **éretten szolgáltunk-e az Isten adta hivatásunkban?**

Ennek valósága az „okos és erős asszony” jegyei:

- a) **Inspiratio vitae.**
- b) **Fortitudo spiritus.**
- c) **Benedicto animae.**

2. **Könyörögjünk, hogy vegyük és osszuk az Isten lelki tüzesítő ajándékait.**

És ennek valósága?

- a) A helyes látás fénye.
- b) A szeretet életet fakasztó tüze.
- c) Az önfeláldozó élet melengető ereje.

Bef.: És így mit viszünk haza?... Olyan **Istenatyánk** kiállította „életérettségi bizonyítványt”, amely biztos vonzóerő a földi életben és örök kaputáró az Isten országában. Így valóság lesz bennetek: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14). „Senki sem gyújt világot azért, hogy befödje... hanem tartóra tegye, aki csak belép, lássa világát” (Lk 8,16): tehát **életsugárzók** vagytok. **Krisztusiak** vagytok: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). Amen.

2. beszéd: Az emberi élet „fizikája” és „matematikája”

(Dogmatikus beszéd: Az egyéni élet értéke – 25-éves érettségi találkozó asszonyoknak, 1959. VI. 14. Angolkisasszonyok temploma, Budapest)

Bev.: Az emlékezés birodalmába ragad ma ez a templom, de elhessegetem a beszédes falak zengő szavát, hogy lélekbeszállva meg ne csordítsák a szemek forrását... Legyünk igen egyszerű „diáknépek”, akik az érettségre gondolva „fizika” és „matematika” tudományának világába zárandokolunk. – Tulajdonképpen két tételt vetek fel. Mintha iskolás módra szólítanám az érettséginel ülő jelöltet mondván: te, édes gyermekem, beszélj az **„erőfenmaradásnak” törvényéről**, te pedig szólj a

„végnélküli matematikai számsorról”. – Most azután tegyük fel, hogy „jeles”-re feleltetek és az **érettek életútját** megkezdettétek. De most én azt kérdezem: vajon nincs-e ilyen kettős törvénye az emberi életnek is? Feleljen erre az érett asszony nép, és feleletei – ez a ti lepergett életetek – mutassa: **jelesen érettek** lettetek-e az Isten érettségijén.

1. Az erők megmaradása – élettörvény.

a) Amit gyűjtesz, az fejleszt...

b) Amit fejlődéssé tettél, az kisugároztatik. **Ezt** vizsgál! Mivé lettél és hogyan sugározta?

2. Az élet végnélküli tudatos sor...

a) Az a kincsünk, hogy végnélküliek vagyunk.

b) És az az értékünk, hogy Istenatyánkban örökké élünk. Nincs „öregség”, hanem „örök életta-vaszba” zsendülés.

Bef.: Záró kérdés: és te ezt honnan tudod?... A tudományos tételeket a tudósok leplezik le, az **élet törvényeit** pedig az ég Ura tanítja. „A mennyben gyűjtsetek kincseket” (Mt 6,20). Eredmény? Aki ezt éli, az jeles érettje az életnek. Tehát égi kincseket gyűjtsetek, hogy évek hosszú sora után boldogan élvezzék, hogy örök életetek vagyon. Amen.

3. beszéd: Az „ember-Sequoiák”

(Beszéd – 70-évesek iskolai találkozásán, 1955. VI. 12.)

Bev.: Kedves Barátaim! Diákévek élményeinek csendes zsongása mellett gyülekezett ma egybe a 70 éves diáktársak együttese. De a találkozás helye nem a tudomány csarnoka, nem az áldott emlékü Budai Ilona utcai gimnázium, hanem az Úr házának csendes szentélye. Mégpedig azért, mert nem a gyűjteni akaró „élethajnal népe”, hanem „életalkony népe” jött el ide az örök fény forrásához.

Mikor az est sötétje ráborul a falura, ilyenkor kis fénypontok világítanak a bogárhátú házak ablakaiból. Aztán lassan az éj beálltával elalszanak az emberekkel együtt az apró kis ablakfények. Az egész faluban csak egy ház ablaka világít még halványpiros, meg-meglobbanó fénnel és ez az Isten háza, a templom. Itt nem alszik ki sohasem a fény, amíg itt a Krisztus Testét őrzik. – Ti, kedves Barátaim, eljöttetek ma ide, mert érzitek, hogy az élet esti sötétje lassan-lassan ráborul lelketekre. Eljöttetek ide, ahol a fény soha ki nem alszik, hogy itt az Isten színe előtt visszasugározzátok lelki mécseseteknek hálaadó fényét. – Ha mármost azt kérdeznők, hogy milyen belső gondolat és érzéshullám járja át e percekben lelketeket, akkor – a lélek függönyének széthúzása után – két értékes kép tárulna elének. Az egyik: látnók a múlt élményeinek reminiscenciáját, a másik: észlelhetnők a lepergett élet értékeinek transzcendenciáját.

1. A 70 évesek 52 éves találkozója tulajdonképpen emlékidezés.

Itt már nincsenek, mint a 10 vagy 25 éves találkozóknál, érdek-közösségek, itt már csak inkább a múlt emlékeinek felújítása lép előtérbe és hasonlít ahhoz, mikor az ember a lenyugvó nap utolsó fénysugaraiban melengeti magát... Az ember ilyenkor önkénytelenül is érzi, hogy már lemenőben van a nap, az élet napja, s nemsokára ránkborul a halál sötét éjszakája... De valójában nem az az igazság. Az élet ugyanis nem elfogyatkozás, hanem gyűjtés és szolgálatteljesítés. Nem eltűnő hullámfodrozás, hanem állandó teremtő erő. Olyan, mint a Niagara vízesés, mely hullámozó zuhatagozással törekszik a mélység felé és közben kitermeli két nagy ország villanyenergiáját. – Igaz ugyan, hogy Helen Keller azt írja könyvében (The Midstream), ahol a hetven éves Mark Twain-nél tett látogatását írja le, hogy az élet olyan, mint a hegyre való fárasztó felkapaszkodás, mert minél magasabbra megyünk, annál nehezebbé válik az út. De bármily szép is ez a megállapítás, mégis igazabb és szentebb az a meglátás, amely a törtető életet szolgálatnak tudja, mégpedig olyan szolgálatnak, amely önmagunkat termeli és mások életét gazdagítja.

2. De lássuk a másik életképet, amely – mint mondtam – nem más, mint az emberi élet transzcendenciájának boldog megsejtése.

Az elpergő évek száma növekszik, és az életerő látszólag fogyatkozik. „Old man” (öreg ember) – halljuk lépten-nyomon... Ez igaz, az idő elhalad felettünk, régi otthonainknak csak romjai vannak meg, de életünk magunk ültette virágai tovább élnek és bennünket is túlélnek. Ezt érzi az előbb idézett Helen Keller is, ki később, Mark Twain halála után évek múltán ellátogat az író egykori otthonába, Stormfieldbe, de az épületet már csak romokban találja, csak az üres kémények meredeznek kormosan az ég felé s körülöttük a sok téglá törmelék, és a kertben még nyílnak a tavaszi virágok, melyeket egykor maga a nagy író ültetett... Bármilyen szép is ez a leírás, mennyivel szebb és nagyobb az, amit az

Evangélium mond, hogy nemcsak a kéz ültette virágok illatoznak, hanem önéletünk életvirágai is. Ezek tovább élnek önmagunkban és azokban, kiknek a virágokat elültettük. Így gondolkodva, az „öreg ember” az alkony felé haladó életzarándok, – valójában távolbalátó ember, örök tavaszt váró hazatérő. – Washington Irving egy holland farmerről, Rip van Winkle-ről ír egyik könyvében, aki vadászat közben eltéved a Catskills hegyekben és éjjelre egy barlangban húzza meg magát. Itt elalszik és csak ötven év múlva ébred fel álmából. Mikor kikerül a bűvös barlangból, minden megváltozott körülötte. Az emberek nem ismerik meg őt és ő sem az embereket... Valahogyan így érezzük mi is magunkat. Megváltozott körülöttünk a világ, nagyot fordult egy félszázad alatt az idő kereke, de ha transzcendentális szemszögből nézzük a világot, akkor nem fogjuk idegennek érezni magunkat és nem idegenkedve, hanem örömmel és diadallal fogunk visszagondolni múltunkra. Ebben a transzcendentális látásban eltűnik, elködösödik az öregedésnek lenyomó érzése. Igaza van Carrelnek, ki azt hirdeti, hogy „a transzcendentális hit és a lendületes tevékenység örök ifjúságot szülő életerő”. Mégpedig azért, mert aki a magasságokba néz és az örök távlatokat sejt, az a fizikai erők gyöngülése esetén is a végnélküli élet lendületével törtet az örök tájak felé. Nincs tehát elnyugvás, hanem csak örök szolgálat és örök előrejutó életvirágzás. – A kaliforniai Yosemite parkban őrt állanak az ősrégi mammut fenyők, a Sequoia Gigantes-ek, melyek hirdetik, hogy ők az évezredek élő nagy tanúi, és gyűrűik igazolják, hogy két, három ezer esztendő az életkoruk. Amikor Krisztus Galileában az Evangéliumot hirdette, ezek lombjai között szálltak a szellők, sőt mikor Mózes a Nílus folyó gyékény kosarában pihent, akkor ezek már ezeréves öreg, viharvert óriásokként tekintettek az Óceánon át a Nílus felé... Az Isten nagy virágoskertjében is vannak ember-sequoiák, kik nemcsak az emberi élet végső korhatárait érik el, de lelkükkel érik az eget. Ti, kedves Barátaim, szintén ilyen sequoiák vagytok, megértétek a hetvenedik esztendőt s most mint a nagy idők tanúi álltok itt előttünk, akikre tisztelettel nézünk fel. Sajnos társaink közül már sokan elköltöztek s ma már csak lélekben vannak itt közöttünk. Mi, hála Istennek, megértük ezt a szép időt, a 70 évet, amely még a Bibliában is szent életévet jelent. – Ezt jöttünk megköszönni Istennek, Te Deum-ot zengő lélekkel.

Bef.: Mi tehát a mi 52 éves iskolai találkozóink nagy morális értéke? Az, hogy ez a nap számunkra nemcsak emléknap, amely a múltba néz, hanem az öröm és hála napja is, mely az Isten ígérte örök élet diadalában találja élettartalmát. –Ezért most, mikor az élet országútjának 70-ik határkövénél néhány percre megpihentünk és visszatekintettünk a messzi útra, melyet eddig megtettünk, adjunk hálát Istennek és az Ő nevében induljunk tovább reménykedő, de meg nem öregedő szívvel az örök találkozó felé. Amen.

* *

KULTÚRESTEK

1. beszéd: „A Ward Kollégium és az Actio Catholica” (Ward Kollégium hangversenye, 1935. II. 16. Budapest)

Bev.: Az Angolkisasszonyok nagy alapítójának elgondolása az, hogy szeretettel próbálja maga köré gyűjteni a kisgyermeket! Ez Intézet minden tagja szellemet visz és szellemet sugároz magából. A növendékek magukkal viszik e szellemet.

Az a lényeg, hogy emberi hangok nyomán hogyan vette Ward Mária Isten kegyelmét és hogyan vitte tovább? Elindulni egy munkára annyit jelent, mint meglátni nagy életfeladatokat, behinteni mindent evangéliumi magvakkal s kitermelni az élet búzáját. Elindulni nagy gondolattal, hogy az apró gyerekeMBER lelkét fel fogja szántani s el fog hinteni benne magvakat. Önnön élete mintájára... Az élet értelme ott kezdődik, hogy valaki megérzi Isten kegyelméből saját értékét s alázattal kéri, hogy a Tőle vett kegyelmeket áldással szertesugározhassa. Pl. hogy meggyújtott mécseseket tovább vihessétek... Ha így gondolkoztok, akkor Ward Mária lelkéből dolgoztok tovább. Karácsonyfa gyűjtáskor az első gyertyáról gyűjtátok meg a többit. A gyertyák elég fényesek, hogy világítsanak. A Ward Kollégium növendékei szent hivatással azért lettek mécsesek, hogy világítsanak Isten nagy házában. Isten nagy házában lelki eledelre lenne szükség a lelki törődöttség miatt. Dolgozni ott, ahol Istenen kívül senki sem törődik a lelkekkel. Ez oly tűz, amely Isten szeme szerint világít. Isteni szemmel nézve minden testvér Isten gyermeke. A lélek tükrében Isten tüzét látom, a nagyra becsült élet szent tüzét. A senki karácsonyát Isten népének kell meglátnia. Aki így látja a gyermek lelkét, az tüzet hordó utolsó sarja

Ward Mária szellemének.

Bef.: „Ward Mária és az Actio Catholica”... A legnagyobb actio catholica: a lélek belső erőinek a megmozdítása, a lelkeknek Isten felé való irányítása. Ez a legnagyobb: az Actio Catholica Isten terve szerint működik. – Krisztus szent érkezésére eucharisztikusan készítem elő a lelkeket. Actio catholica, actio divina, actio aeterna-; kell az a lélek, amelyet az actio lelkének neveznek. Ward Mária azzal szolgálja az Actio Catholica-t, hogy lelket visz a felépített házba, hogy az oda belépők lelket kapjanak. Krisztusért muzsikálva dobogó lelket kell küldeni az Actio Catholica nagy házába!

2. beszéd: Hangerőből hangok lépnek ki...

(Kultúrest – Angolkisasszonyok Intézetében, 1936. XII. 12. Budapest)

Bev.: Kilépni az angol formából tökéletesen! Gentleman is English perfectly. Kiléptek a nyitott könyvekből a gentleman-ek. – Lelke van mindennek...

Aki utat nyit a lélek szent kapujának, annál a könyvek bebocsátást nyernek, s harsona fog akkor zengeni. A hangerőből lelkek lépnek ki, hogy felébresszék az emberlelket. Az első követ: népének, dal. Az elgondolkodó lélek-ember nemcsak mezei virág, hanem művésze oly hangoknak, melyek útnak indítják az emberlelket, hogy ébresszék a lelkeket. A legelső ébresztője annak az érzelemnek, amely az ember legszentebb érzelme. Mélyen él egy szent lelkiség, hogy a lélek figyelmét az élet nagyon kemény és komoly dolgaira is figyelmeztesse. Temetési ének... kellene mély akkordok, gyász-énekek, hogy a nagy Teremtő a küzdés világát ébressze, az élet komolyságát erősítse, s ez az az ének, mely a gyászénekekből cseng. Himnuszokból is ez cseng: földön járva égnek igényesei vagyunk. Égi szent Atyánk művészi követői a muzsikáló dalok, hogy életszentségre hangolják lelkünket, hogy elzárt lélekfüggönyök szertehúzását engedjük. Hogy ébren tartsuk, ami szent és nagyság Istentől bennünk.

Bef.: Nyissa meg közülünk mindenki készséggel, szeretettel, odaadással a lelkét s engedje be a muzsika követét, hogy felébressze benne mindazt, ami szép és gyönyörű. Az emberlélek alakuljon gyönyörűséges hárfává, amelyen örök értékek csengnek-bongnak.

3. beszéd: Varázsigé...

(Angolkisasszonyok – tanárképzős jótékonyági hangversenyén, 1940. IV. 20. Kecskemét, Katolikus Kör)

Bev.: Adunk mindent, amit Isten adott. Varázsigé. Varázslatos növekedés: a kövek nagy lépéssel mennek Kecskemétre. Összeroppan a Heinrichek birodalma, mert megindulnak az erdők... Gerendává keményedve útnak erednek a háztetők. Megindult egy menet, melynek elseje a tevékeny, áldozatos szeretet. – A ti lelketek, kicsi lelketek munkájával nagyot tudtok teremteni, melyet Isten áldása kísér. – A Rákócziánium 1 Koronából, a Regnum 1 gyertya mellett kezdődött, s az ország intézménye lett. A Szent Imre Internátus 4 milliót ér s lélekben az értéke az, hogy 650 egyetemi polgárnak adott otthont.

Bef.: Legyetek büszkék, hogy az első kapavágást ti tettétek! Belevágtatok kapátokat a lelkek munkájába, s ez lehetővé tette, hogy ma itt e **jótékonycélú** hangversenyen a Kecskeméti Intézet jövőendő építkezése javára összegyűljünk.

4. beszéd: Ward Mária népe virágoskertjének együttese...

(Angolkisasszonyok Intézetének matinóján, 1940. V. 26. Zeneakadémia, Budapest)

Bev.: Ez az első eset, hogy Ward Mária népének virágos kertje együttesként jelentkezik. Azt akarja bemutatni, hogy ez az életkert, az Angolkisasszonyok Váci utcai és zúgligeti intézete, milyen virágokat fakaszt. A szülők tudják legjobban, de az egész élet érzi, hogy olyan nemzedéket indít a nagy ugarba, mely tisztult élet televényét adja. Ezen a Ward Mária nagy életligerén nemcsak az történik, hogy legfelsőbb metafizikai élet szolgálatában van munkaterülete, hanem ott a tudománynak és kultúrának minden ága művelést talál. Most itt azért jelentkezik, hogy prezentálja, ami szép és érték, kultúrát és szolgálatot lélek számára.

1. Megzendül az ének, a szép akar megjelenni, és **a művészet aktív formát prezentálva szent szolgálatra jelentkezik**, hogy mindennek, amit Isten teremtett, szépsége lelki munkáért jelentkezzen.

Ezekben az Intézetekben az a munka folyik, hogy az életnek Istentől adott értékei kivirágoznak és ég felé szólva szerénykedve kopogtatnak, hogy a nagy alapító szellemének megfelelően szebbé, neme-

sebbe teremtsék a gondjaikra bízott világot. Ennek jellege az, hogy fölsóhajtva az égre, – ha a föld azt mutatja, hogy Isten terve szerint bontakozik virágba – erre a munkára jelentkezni igaz szeretettel fognak, és akkor az ég Ward Mária glorioláját földi vonatkozásban is megadja. Föld akkor jelentkezik égi tájat mintázva, ha csírából kikel a mag és virágba bontakozik, – ha ugart megszántó munka nyomán elszórták a magvakat, és a lélekben virágzó élet jelentkezik. Akkor ez a munka élet jegéből kegyelem tavasza nyomán virágzó életet fakasztott. Azért kedves ez Isten előtt, mert ami készséget a lélek kapott, virágba szökkenő létté lesz. Egek világa – ha a lelkek befelé tekintetet sugároznak – azt várja, hogy Isten földnek teremtett virágos kertje embervirágokkal gazdagodjék. Szép a virágzó rét, de szent az élet virágos kertje tele embervirággal. Boldog az, aki Istentől küldött küldetéssel a lelkeket virágba bontakoztatta és alázkodva mondhatja: Uram, fogadd munkámat és áldó kezeddel úgy jutalmazd, hogy szóljon az ég: „Jó munkát végeztél, elnyerted az élet koronáját!”

2. Élet célbafutását külső jelekkel mutatja. Ezért olyan kérés szól, melyet csak alázkodó ember indíthat.

Aki büszke göggel szól, messze esik az alázatos ember típusától. Ne várjon meghallgatást, aki hivalkodó göggel szól. – Ward Máriáért, aki élet szentségével tűnt ki, azért némán tekintve az égre, könyörgő emberben kél az ima: nyilatkozzék az ég, hogy mi is jó harcot harcoljunk, ő pedig földi vonatkozásban is koronát nyerjen, kit – hisszük – örök világban is megkoszorúztak. – Kell, hogy bennünk is legyen tettekkészség, áldozatosság arra, hogy többet dolgozzunk. Azokban, akik százak és ezrek lelkébe ültetnek minden szépet és jót – apácák és lelkiatyák –, fokozódják a lelkeség és így elmondhassák, amit a boldog emlékü Majláth püspök írt utolsó napjaiban egy szentképre, amit nekem adott: „azért imádkozzál, hogy egyetlen egy el ne vesszen, akit az Úr tereád...”, a „bízott”-ra már nem volt ereje, hogy leírja. – Az ilyen ember, áldozatos lélek nem elégszik meg azzal, hogy külső dekorumban célt ér, hanem lélek legbelső világában, Isten előtt akarja a külső lelki világot és benső szentségét virágba fakasztani. Ilyen alázkodó imádság kedves lesz Isten előtt.

Bef.: Két mondat legyen. Az egyik: jelentkezzék a föld Isten előtt, mint tisztult, szent virágoskert Isten országában. A második: bizakodjék az ember, hogy ezt a csendes jelentkezést örömmel hallja az Úr. Isten kegyelméből különleges tisztelet illesse azt, aki égi világból irányítsa, vezesse az ő népét! Szóljon az Úr, és áldott munkával tenni, dolgozni akarunk mi.

5. beszéd: A családi fészek

(Anyáknapján, Angolkisasszonyok Tanárképzője, Budapest)

Bev.: Méltóztassék megengedni derék jó „papák”, hogy a mai napon csak azt mondom: derék jó mamák! A megszólítás azért szól csak a mamáknak, mert mint a meghívón olvastam: „**Anyák napját**” ünnepeljük. – Drága jó mamák! Igen sokszor álltam dobogón, de ilyen koszorú sohasem vett körül. A mi területünkön, mikor a dobogóra lépünk, az életnek ilyen virágai alig öveznek minket. Bennünket az Isten arra küldött ki, hogy az ígét hirdessük. Az „anyák napja” azonban Isten küldöttjének azt a privilégizált helyzetet biztosítja, hogy mikor megszólal, akkor körülveszik azok, akik a szemben ülő mamáknak legdrágább, legkedvesebb kincsei. – Engedjék meg, hogy néhány szóval beszéljek arról, hogyan fejleszthetők ezek az apróbb és nagyobb emberké, az életnek drága kincsei Isten választott lelkeivé. – Olyanformán nézem az életet –és szeretném, ha a drága jó mamák is így néznék –, mint a madarak a fészkeket. A gyermekember otthona, fészke és szent jövője: a család. És ha arra a kérdésre kellene felelnem, hogy milyen lesz egy gyermek-ember felnőtt élete, hogyan bontakozik ki élő virággá egy-egy kicsi gyermek lelkület, erre csak egyetlen feleletet adhatnék: drága édesanyánk és a család lelke átvakodik a fejlődő gyermekbe és kiverődik rajta mindaz a jóság, amit a család ihletettsége benne ébresztget és kelteget. Jól tudom azt, hogy az iskolák jó nővérei és a lelkiatyák nagyon sokat tehetnek. Sajnos igen gyakran az ő munkájukban több a terapeutikus, javító, mint a genetikai, kifejlesztő munka. Az azonban tagadhatatlan, hogy nemcsak az élet arcvonalait, hanem a léleknek teljes vonalát is magán viseli a gyermek. A gyermekről ismerhető meg a család, és fordítva. Olyan lesz a gyermek élete, mint a drága édesanyának és a családnak a lelke.

1. Mit adjon tehát ezeknek a drága gyermekeknek a család? Ébresztést! Legyen minden édesanya isteni szent követ, aki megsejti azt, hogy drága gyermekének lelkében szépséges elhivatottság, az élet minden jóságának csírahajtása pihen. Legyen ennek a tavaszi szellőnek ébresztgetője. Nem harsogóan, hanem fuvolózóan. Sohase felejtjük el, hogy az életerők ébresztgetésének nem dobpergésszerűen kell megtörténnie. A gyermeklélek ébresztgetését a szeretet melege és az anyai kéz bársonyos simogatása

eszközi.

2. Másodszor adjuk meg a szellemi és testi fejlődést előmozdító minden **előfeltételt**.

Biztosítsuk neki, hogy testi erői mellett – amit szintén biztosítani kell – szellemisége a tanulási lehetőség megadása mellett szintén kifejlődjék. Erőteljesen hangsúlyozom, hogy az apró emberkék nem akkor lesznek értékes hajadonokká, ha rettenetes sietséggel törekszünk arra, hogy a gyermek jobb külső formáit és ételhelyezési lehetőségeit minél hamarabb biztosítsuk, hanem azon kell dolgoznunk, hogy szellemi életük magasabb rendű léte tudjon fejlődni. Ebben helyet kell találnia a tudásnak, esztétikumnak s mindenekfelett a valláserkölcsei életnek.

3. Így jutunk el a harmadik és utolsó principiumhoz. Adjanak a drága jó mamák ezeknek a drága gyermek-emberkének **égből szálló isteni kegyelmet**.

Ne botránkozzanak meg szavaimon. Az égből szálló isteni kegyelem Istentől Isten kezében van. De a jó édesanyák biztosítják és teszik lehetővé, készítik elő a talajt, hogy az égből szálló kegyelem ezekből a lelkekből szebb, tökéletesebb erkölcsi és isteni életet termeljen ki. Az Isten kezének adás-készségét, jóságának kiáradását a mamák jóakarata, imádkozó lelke és gyermekeiket imádságra tanító áhítatossága adja. Abból a gyermekből lesz Istentől választott hajadon, aki édesanyja ajkáról tanulta meg a mi Urunk Jézus Krisztus szent nevét. Az édesanya kézenfogva kicsi és nagyobb gyermekeit, magával viszi a szentáldozáshoz, Isten szent oltárához. Ezek a gyermekek lesznek Isten gyermekei.

Bef.: Ezt a három elvet szögeztem le, és azt hiszem, ha a jó mamák „anyák nap”-ján belső lelkivizsgálatot tartanak, arra határozzák el magukat, hogy ezt a három szent hivatást és kötelességet teljesítve, gyermekeiknek mindezt adni akarják, akkor nem múlt el a mai nap érték és haszon nélkül. Virágokat látok magam körül és minden egyes gyermek kezében drága ajándékot. Az ajándékban benne van a gyermek hálája és lelke. Ha a mindenható Úristen megengedte ezt az örömnapot, hogy a jó mamák gyermekeik lelkületét vihetik el az ajándékokban, akkor ez egy szimbólum: a lélek szimbóluma. – Legyenek hálásak Istennek és mutassák meg hálájukat azzal, hogy megadják gyermekeiknek azokat a szent feltételeket, amelyek ezekből a gyermekekből, a drága élő virágszálakból az Istennek tetsző angyal lelkeket teremtik meg.

* *

TÁRSULATI ünnepségek

1. beszéd: Az égi bölcsődal

(Országos Gyermekvédő Liga 30-éves jubileuma, 1936)

Bev.: Meghatódott lélekkel hallgattam az előttem szavaló apróságot... Gyönyörű verse könnyet fakasztott a picike szeméből is... Fájt neki, hogy **a vihar kitépte a százados tölgyeket és szerteröppen-tek a drága madárfiókák.**

Szeretnék megvigasztalni drága kis húgom. Ne sírj! A kidőlt erdők nem maradtak a hegyek lan-káin... Ács testvérek jöttek... Kemény faragással feldolgozták őket... és magyar gyermekek drága bölcsőjévé faragták!... **Madár otthon az ember otthona lett, amelyet csicsergő dallal vett körül az ember házára gyülekező madársereg.**

A bölcső értéke hármassal. Boldogsága az **otthonnak**, reménye a nagyobb **magyar embercsaládnak** és végül szülője az **Úr örök házanépe**nek.

1. Az emberek boldogság keresők.

Családi élet szeretetében is ezt kutatják... De mikor születik ez meg? **Amikor az első bölcsőt faragják az ácsok...** Ettől kezdve **kivételes gondviseléssel lakik közöttük a Mester.** Mindennap – **cso-dás kenyérszaporítás** történik. Ami kettőé volt, az elég háromnak, négynek... Családapa és családanya lelki erejét **fokozza a gyermekesereg.** Lemondóbbá, önmegtartóbbá teszi őket... Igénytelenül eszik a kenyérmaradékot!... Mert a javát kiosztották és darabokra törték. A nevető, a gagyogó, a növekedő, a simogató gyermek azután életnapsugár, életderű... Egyszóval: **isteni követ!** Az pedig a boldogság boldogsága.

2. A nemzet reménye!

Trianon tört, a gyermek épít! Kicsi a karja... gyenge a lába, a szeme... és mégis – a jövő építője. Az életben reménykedők reájuk néznek! Számuk erőt jelent! A határt **kitolja** – természetes, feszülő erejük! – Jó magyar testvéreinknek nemcsak énekelniük kell – a magyar feltámadásról, – ha a család-

szaporodással **szenedniök** kell az új jövőért (Lásd: Franciaország és Németország népesedési arányát, továbbá az utódállamok népesedését!...) – Hitünk az igazságban, de reményünk a gyermekben! Ez Isten útja is. Minden nemzetnek hivatást ad. A hivatásra az ember életet fakaszt!... Igaza van Vass József dr-nak: a nemzet haldoklása akkor kezdődik, amikor több koporsót, mint bölcsőt faragnak az ácsok!

3. Az Úr házanépének gyarapodása.

Nem vagyunk csak földanyánk gyermekei!... Istenatyánk fiai is vagyunk... Így azután csak átmenetileg vagyunk a föld lakói, mert a végtelen, az örök haza házanépévé teremtett az Úr! Sokszor vágyó és irigykedő gondolattal szállunk az ég felé... A sok anygallal benépesített „örök haza” házanépét nézzük... Az anygalt, az Úr „hazatért anygalt” az ember és Isten terve szerint! **Nélküled nem népesedik az örök haza!** – Földi zarándok úton is indulunk és az örök haza szentek egyességében diadalmaskodunk! Nagyobb és szebb lesz az Urat övező örök, élő **lélekfűzér**... Virágok lesznek emberlélekké!... Így gyarapszik az Úr háza!

Bef.: Legyek mikrofon! Sújja fülembe a ház gondozásában sok jót élvező 1.200.000 gyermek hálaénekét. Legyek hangszóró!... Vigyem és kiáltam szerteszét a magyar rónáról és az ég felé... Ilyen hangok mellett boldog lehet az én kis húgom, mert a madárkák fészke helyett bölcsőket faragnak az ácsok...

*

2. beszéd: Az ima...

(A „Szenvedő lelkekért” Imatársulat díszgyűlésének megnyitója, 1939. XI. 29. Katolikus Kör)

Bev.: Őxellenciája helyett az Úr egyszerű küldötte jön. Amit mondani szeretnék, e szóban foglalom össze: **imádság**. – Életem nagy részét megjártam, de ez az első gyűlés, amely kimondottan imával foglalkozik s melyen nekem kell a gyűlést megnyitnom.

Az imádság lelkületében forr össze és él a földön küzdők és Istennél jelentkezettek serege... Mikor ide beléptem, úgy éreztem, hogy télben, november 1-ének estéje van. E szent estén virágba öltöztetik a temetőt, s ez annyit jelent, hogy az embertestvér hisz az igazságban, hogy a földről távoznak, – az emlékezés napján virággal ékes a sírunk –, s Istenatyánk szent országában találkozunk. Meglepett a látvány, mert dobogót nem szoktak virággal díszíteni. E gondolat fogott meg, hogy a testvérek messze tájakról az élet szent jelképével, a virággal ékezték... Az az elgondolás, mely szerint a kegyelem a lelket az örök világ felé viszi, nem réveteg elgondolás, hanem tevékeny, szent erő. Azt az embert, aki lelkét, kezét átnyújtja az örök világ felé, úgy érzem, hogy feléje is testvérek keze, Istenhez érkezett lelkek nyúlnak. A túlvilágról imát kérő, a földről imát, jócselekedeteket vivő kezek nyúlnak. Ha lélekben itt csak magamat érezném, elcsendesülne körülöttem a terem, – lelkem tekintete átlépne a túlvilágra. Abba a tengerbe jutna tekintetem, ahova életem folyója ömlik. A vándor élete céljához, a kapuhoz ért. A szent kapunál szeretteink lelke, keze ölelve vár. A sok teherrel érkező szegény vándor néző tekintete, segítségnyújtó keze imát hoz. Jó erre gondolni, nehogy révetegen jöjjünk, hanem tevékenyen jelenjünk meg. Messze világról szent kéz azt várja, hogy ne üresen érkezzenek a vándor keze. Aki nagy utat végig jár, arra ráillik az apostol szava: „A jó harcot megharcoltam...” (2Tim. 4,7)... „Éheztem ugyanis és ennem adtatok...” (Mt 25,35). Nem lehet bizakodó hittel jelentkezni az örök élet kapujánál, hacsak az erények gazdag tarisznyása nem voltam az életben. A karitás kincsgyűjtés, a falat kenyér az Úr előtt örök kincs, a simogató szó, a lélek-felemelés szent kincs és érték. Azért, aki elindul az életben s sokszor gondol a túlvilágra, az a maga számára örök kincseket gyűjt.

Bef.: Megnyitom a gyűlést ezzel a gondolattal: adja Isten mindnyájuknak, hogy kezük szent legyen, mellyel sokat tudjanak adni mindazoknak, akik körülöttük rászorulnak, hogy sok kincsel meg-
rakodva jelenjenek meg örök Atyánk szent színe előtt. Amen.

*

3. beszéd: „Kenyérszaporítás...”

(Karitás Egyesület Szt. Erzsébet ünnepe, 1941. XI. 18. Katolikus Kör)

Bev.: Nehéz szólni ott, ahol a szavak emberét várják tettek emberének cselekvése után. Aki előt-

tem szólt, annak az élete tett, – a szavak embere szónak erejével akar adni ahhoz, amit tettek embere végzett. Az ő szavaiból akarok kiragadni egy alapgondolatot, hogy annak más formát adjak. – Egy varázsszóról akarok beszélni, a csodálatos **kenyér szaporítás** varázsszaváról. Nem véletlen dolog az, hogy a Karitászmunkához szent Erzsébet nevét fűzték. Erzsébet kenyeret osztott, és azzal a csodával tüntette ki őt Isten, hogy számonkérés nehéz percében a kenyér rózsává változott. Az Úr alázatos szolgálóleánya Mesterétől tanulta, hogy szaporítani lehet és kell a kenyeret. Az evangéliumi történet kenyér szaporítását nem egy elmondott ténynek tudta, hanem érezte, hogy a Mester jelezte kötelességének, hogy ő is kenyér szaporítóvá legyen.

1. A Karitászegyesület is ránézett Mesterére, föltárta az Evangélium könyvét, és **magára alkalmazta az Úr szavát: „Sajnálom a népet...”** (Mt 15,32) és részvétellel van iránta...

Karitás népe észrevette, hogy a várost olyan nyomorgyűrű veszi körül, mely minden kultúrlehetőségnek gátat vet és lehetővé teszi, hogy a fenyegető éhező nép romboló ereje befelé törő legyen. Kötelességének érezte, hogy kimenjen közéjük és szeretetet vivő szavával próbálja felkelteni a lelkét, megszorítani a kenyerét, biztosítani életét. Kereste a varázsigét, amellyel ma is csoda tehető. – Aki reformokat hirdet, az hordót keres, föláll rá és beszél a nyomorúság szörnyűségeiről, segítség kötelességéről, vagyonelesztésről, gazdagság megőléséről. Teremt programot, melyből soha kenyér nem terem azoknak, akiket lázító szóval kenyér igényeseivé tudott tenni. Álvarázsszóval jött, olyan lehetőséget mutatva kenyérszerzésre, hogy mástól veszünk. Ígéret varázslata lelki forrongásnak szülője. Világmozgató nagy ideákra nincs itt szükség. Mikor Krisztus ötezer embere éhezett, nem hangzott prédikáció, hanem az Isten szerető lelke az Atyához fordul, imádkozó, sokszorosító csodával nyújtott kenyeret nekik.

2. Varázslatos szó a Karításban az áldozatos kenyér szaporítás. Szeretet nyomán a másik varázsszó: az áldozatosság töri a falatot.

Eszembe jut a szegény asszony két fillérje... hogy a búzaszemből hogyan lesz a szál és lesz kálásztermő áldás nyomán, amit az Úr áldó keze von a termés fölé. Látom, Istenatyánknak akkor leszünk hű követői a kenyér szaporításban, ha bennünk szeretet lelke olyan tanyát üt, hogy nem a reformokat gyűjti, hanem önlelke kiáramlása folytán juttat másnak – a sajátjából. – Ha a szegény előttem Krisztust reprezentálja, – az elesett emberben Krisztust látom, – áldozatom Istentisztelet, kenyérvitelem az örök életre zálogbahelyezés, és nem lesz nehéz vinnem, hol lélek próbálna segíteni másnak. Az ítéletkor mit mond az Úr? „Éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok... Jöjjetek Atyám áldottai!...” (Mt 25,35 és 34). – Mércévé teszi szeretetnek tettekben jelentkezését, mert ezzel, aki lelkének üdvösségét szent feladatnak tekinti, biztosítékot tesz Isten lábaihoz. – A szeretet megnyitja a lelket. Lehet adni úgy, hogy cseng az arany. Ez a hivalkodó farizeus. De lehet úgy is adni, hogy Karitáslelket viselő emberek elmennek a szegényhez, és annak jobban esik az a falat, amit jóság nyújt neki. Az egyszerű kenyeret szeretet teszi jobbá. – Nem az a szeretet embere, aki hoz, hanem aki Isten nevében hoz. Rájuttat, hogy minden javunkból másnak adni tudjunk. Egy jó szó, útmutatás és kenyér szaporítás szent csodáját hozza, Genezáret tavának csillapítását eredményezi. Megérik, hogy olyan lelke van, aki segíteni tud. – A főváros nagy munkát végez, sok irányú szociális munkával próbálja kinyújtani szerető kezét az elesetteknek. Akik Krisztus Evangéliumából hoztak, azoknak lelke előtt parancs lett: tudjatok egekre nézni, kegyet kérni, –és kezetek nyomán megszorodik a kenyér.

Bef.: Nő a kenyér búzák táblájában. Elveti a gazda a magot és Istenben bízó lélekkel várja a termést. Nem egek Urára, nem Jehova hatalmára, hanem égi Atyjára, a szeretet Istenére bízta magát, mondván: emberként megtettem mindent, föld kérgét hasogatva a magvakat elhintettem, de Te adjál rá hótakarót, zefírt, harmatot, napsugarat. Isten szeretete hozza a kenyeret éhező embernépeknek. De a kenyér bőségéből sok pusztulás alá kerül. Amit terítékre szánt az Atya, pusztítja hitvány emberkéz. Aki Isten fiának tartja magát, aki magát Isten rokonának meri mondani, mindent megtesz, hogy ne pusztuljon, de gyarapodjék a kenyér. – Szeretet Istene adja, hogy szeretet hevétől gyarapított Isten rokona adja és ossza, amit birtokol. Ez a szeretet hevítse Isten népét és adja a kenyeret csodás szaporítással az éhező sokaságnak! Amen.

*

4. beszéd: Szívet fellobbantó lobogó!

(Regnum Marianum Férfiliga zászlósen-telési ünnepén, Budapest)

Bev.: Ünnepi zászló alá állani, melyet az Istennek szent kegyelméből szentelt papi kezek áldó imája Istennek szentelt! Annyit jelent, mint **ígéretet tenni** a zászló szellemére. A zászló köré sereglő férfigárdát látni és lelkes szeretettel köszönteni annyit jelent, mint köszönteni azt a családot, amelyhez az ilyen családapa tartozik. Köszönteni a családot, melynek feje az Istentől szentelt zászló mellett áll, annyit jelent, mint mélységes hittel, bizó lélekkel tekinteni annak a nemzetnek jövője elé, amelyben nemcsak kicsi leányok, nemcsak tiszta családayák, hanem tisztas munkában, kemény munkában fáradó, öszülő apák is szentelt eszmények hordozói. – Az a nemzet, amelyben ilyen apák nőnek fel, szebb jövőnek hajnalhasadását várhatja.

Ez az ünnepi zászló – azt nem tudnám megmondani, vajon a templom szentélyébe vagy a díszterem rejtett helyére kerül-e, de azt mindenesetre tudom, hogy ez a nagy ünnepség, amely körülveszi, napok múltán a **hétköznapi közönybe merül**. Eltűnik a zászló... Visszavonul... Mintha maga is elküldené magát a hozzá sereglőket, hogy azt a lelkiületet, amelyre fogadalmat tettek, az élet porondján, a családi életben és a munkahelyeken próbálják megvalósítani és életté varázsolni. Az életben ott rejtőzik a veszély, hogy amint az **ünnepi zászló az ünnepi keretből a hétköznapi keretbe** vonul, ugyanakkor a belső ünnepi lélek, az átölelő szerető lélek a **hétköznapi élet közönyébe vonul**. Ebben követi a zászló példáját!...

Az volna a kérdésem, lehetséges-e egyáltalán az, hogy az ünnepi lélek állandóan megőrizze emelkedett erejét? Azt is mondhatnám: lehetséges-e, hogy az ünnepélyesen magasra emelt zászló mindenkor lángra gyújt, buzdít és mindnyájunk felé integet? – Amikor a római sasok a magasba emelkedtek, akkor az az ember, a római polgár, civis Romanus, a magasra emelt sasra tekintve azzal a gondolattal igyekezett a zászló alá, hogy magasságot kereső sasoknak csak diadalt lehet szerezni! A római légiók felvonulása megdöbbentette az egész világot. A sasokat nem helyezte a római birodalom sohasem nyugalmi helyzetbe. A sasok ünnepélyes magasba repülése állandóan lekötötte a római polgár lelkét. – Amikor a magyar nemzetnek hősei a szabadság szent jelisége alatt zászlók alá tömörültek, zászlók lengése idején a magyar név szent tüze és heve ihlette a magyar katonát. Nem igen akadt ellenség, aki a zászlót – talán túlerő vagy szerencsétlenség kizárásával – kitepte volna a zászlótartó kezéből. De a lobbanó lángot még így sem tudták kioltani... Van tehát valamelyes erő, amely a zászló ünnepélyes gyújtó erejét az emberi lélekben erőssé és letörhetetlenné teszi!

Azt kérdezném, mi ez: talán az, amit zászlószenteléskor sokszor mondunk: **egységben az erő!** Fogjunk össze, sokan vagyunk, az egységnek hatalmas erejével diadalmasan előre!... Nekem mindig az jár az eszemben: az egységnek ereje nem minden! A tömegek ereje a pillanatnyi ünnepi hatalom, de akkor is csak akkor, ha benne a léleknek hatalmas lendítő, döntő, motorikus ereje mozog. El tudok képzelni összehajtott népsereget, amelynek semmi ütőereje sincsen. El tudok képzelni hatalmas sodrású vizeket és pocsolyává silányuló vizeket... Egészen biztos előttem, hogy a zúgó áradatnak hatalma nem attól van, hogy mérhetetlen a víztömeg... A vizek ereje onnan van, hogy a **magasságokból zúdulnak** lefelé és magukkal hozzák a lezúgó energiák vehemenciáját. Amikor a lapos tájra jutnak, akkor pocsolyává silányodnak... Tömegbe verődött báméskodók mozdulatlan masszává lesznek! Az emberek hatalma nem a tömegben van. A tömeg erejét az egységes érzés adja, amely a fellobbanás pillanatában titokzatos, titáni erővel felkorbácsolja a szenvedélyt. Olyan ez, mint a zúgó fergeteg, amely hatalmas emeletnyi hullámokkal táncoltatja a rajta járó parányi emberhajócskát!... A **hatalmas erőt a belső mozgások adják**. A tömegnek is akkor van ütőereje, ha nemcsak egybecsoportosul, hanem ha az **egységes gondolat** valami módon felgyújtja a lelket.

A zászlóra nagyon sokszor azt mondják: **lobogó**. Én valamiképp azt látom, hogy ez a gyönyörűséges magyar szó megsejteti azt, hogy a zászlónak ereje a lelket, a szívet fellobbantó indításban van. Olyan hatalmas lángokat lobbantanak, amelyek a szívek mélyéről az egymást egyformán értő emberek kicsi kis lángocskáit hatalmas lángnyelvvé egyesítik, és ez a fellobbanó szent tűz egységes lángolásba egyesít. És én azt látom, hogy **ennek a szép zászlónak** akkor lesz állandó ünnepi jellege, ha a Férfiliga tagjai úgy tudnak az élet porondján élni, hogy a lelkük mélyén felgyújtott tüzet, az **eszményi életet ápolni próbálják!** Szentté teszik lelküket! Olyan módon élnek, hogy a lélek tüze mindenkor lobog, és az egész Ligának lelkéből hatalmas, egységes lángoszlop tör a magasságok felé...

De ha elhagynám a költői világot, akkor a gyakorlati életben úgy magyaráznám ezt: **valami módon a zászló eszményi képét a lélek a legmélyére, az élet szentélyére helyezik:** szentélybe helyezett szimbólum. A zászlót a nap minden egyes percében kérdést intéző, beszélő valóságnak nézném. Kérdést intéz olyan formában: **hogyan éled te, testvér a hétköznapi munkában a te emberi és polgári kötelességedet?** Hogyan állsz és teljesíted a reád bízott munkát? Felelősségteljesen intézed-e a reád

bízott feladatot? – kérdezi tovább a zászló. – A te családi életed szentély-e, ahol az Isten által kiszabott irányt követed-e? Tényleg megszenteled-e az életeddel? Gyermekeidre úgy nézesz-e – kérdi tovább a zászló –, hogy azok az édesapában életmintát láthatnak? – A szerető hitvest oly módon szereted-e, hogy kiárasztasz magadból minden jót? Belevésed-e gyermekeidbe a lélek szent jellemét? Beszéljen a zászló a lélek szentélyében, és minden egyes kérdés újabb megindulást hozzon! – Én azt hiszem, hogy **nem lesz a zászlónak lélekben indító ereje, hogy sok nemes lelket maga köré gyűjt**, hanem az, hogy lángoló lobbanással egybefogja és az élet komoly folytatására izzítja lelküket. Akiknek a lelkét ez a gondolat ragadja meg, azoknak én azt mondom, hogy ők a zászlót a **legszentebb helyen**, a lélek szentélyében helyezték el! Ezek elérték, hogy a hétköznapi élet közönye nem nehezedik rá a lélek világára...

Bef.: Az igen tisztelt elnök úr azt mondotta nekem: „világíts reá erre a zászlóra, és legyen a szó, amelyet mondasz, reflektor fénye”. Olyan feladat ruházottatott reám, amelyet szimbolikusan kellett teljesítenem. A megvalósítást a zászló végzi, de létté teremtése az itt hallgatók szent hivatása. Az én kötelességem csak annyiban lett volna, hogy halvány gyertyamécsessel próbáljak bevilágítani abba a sötét jövőbe, amely minden ünnepi zászló köré csoportosuló emberre vár. Bevilágítani úgy, hogy megmutassam szerény erővel, emberi beszéddel, hogyan kellene élni és járni, hogyan kellene menni, hogy a zászlót soha hétköznapi közöny ne vegye körül. A hallgatóság feladata pedig az, hogy az élet **reflektor** fényének sugárkévét szórják rá a zászlóra! A sugárkévét a lélek mélyéről előretörő **főnséges** élet adja, és a Férfiliga minden tagja léttel hirdeti azt, hogy a zászló mellett tett fogadás benne örök valóság. – Az élet hirdesse, hogy a zászló mellett áll akkor is, amikor a zászló félrevonul és a zászlónak tett ígéretét akkor is éli, ha a zászlót nem látja. Ilyen módon állandóan **lobogó** lesz a zászló és lobogó lángja örök **életlángokat** lobbant drága lelkükben. Úgy legyen!...

*

5. beszéd: „Duodecim mille signatorum...”

(Kongregációs tagfelvétel)

Bev.: Ornati! „Bárcsak én vezér lehetnék!...” (Radames)

a) **Ad vitam castram (in inventuta).**

b) **Ad vitam puram! (In vita viri!)**

Bef.: Ordo virorum. Emericus, Ladislaus, Ordo – sanctorum regenera-tiorum Hungariae.

*

6. beszéd: „Istennek élő virágai”

(Kongregációs tagfelvétel, 1941. IV. 27. Angolkisasszonyok temploma)

Bev.: Fehérbe öltözött ma az Úr oltára. Szeretném megszólaltatni a fehér virágokat, hogy mondjanak néhány szót arról, honnan vették azt a nagy kegyet, hogy szzirombaszökkenésük beteljesülése után az oltárnak virágaivá emeltettek. Ha megszólalhatna a fehér szegfű, akkor a következő történetet hallaná a figyelő ember lelke.

1. Égi Atyánk a virág természetébe teremtette azt a hatalmas csodás erőt, hogy földbe kapaszkodó, egyszerű gyökérből szziromba öltözködő virágmenyasszony lehessen.

A látszólagos mozdulatlanságban az apró sejt egyszerre csak ébredezni kezd. A tél idején élettenségre merevedett tagjait megmozgatja a tavasz lehelete. Majd önmagába szívja földanyánk méhéből azokat az életerőket, amelyek rügyeknek pattanásával levelekkel társulnak, ágacskákban terebélyesednek és végül szinompába öltözködnek, amely Salamonnál ékesebb. Földanyánk erejét Istenatyánk adta, az éltető napsugarakat Isten küldte, a benne rejlő életerőt Úratyánktól vettük, életünk minden díszesedő lendületét Atyánk kezéből kaptuk. „Még Salamon sem volt minden dicsőségében úgy felöltözve, mint egy ezek közül” (Mt 7,29). – Most aztán –hallanám a hallandókat – én is kérdelem tőle: mit tettél drága szegfűtestvér az égből vett drága kincsekkel? A kis virág azt feleli, hálás lélekkel átérzte azt a boldogságot, hogy nem a föld mélyébe törő gyökérzetnek, sem a levegőbe terjeszkedő levélzetnek, hanem a **nap felé törő hófehér virágnak teremtette az Isten**. – Az én otthonom csak átfutóan a föld, az csak anyám. Az édesanya földöléről a magasságok felé kell emelkednem, a legdur-

vább anyagból a levegő finomabb világába és az éltető napsugár kibontotta pompát kell magamra öltönnem. Ki kell tárnom szíromkelyhemet, hogy vehessem az Isten áldóan reám szóródó gyönyörűségét. – Itt elcsendesedett a hófehér szegfűszál, és hallgató csendben zefírlengésű angyalszárny suhogással a lelkekre nehezedő ködök elhúzóadásából sejtem, és világosodó értelmem előtt keményen rajzolódó tételként áll elém ez a szent igazság: ami a napsugár a virágok világában, az az Isten kegyelme az emberek világában. – Eddig a virág és szemlélőjének kis párbeszédét hallgattatok. Most hallanotok kell a virág további beszédét, amely az oltárra emelés szentségéről szól: szírmokba öltöztem, emberi kezek csokrokba kötöttek vagy cserépbe ültettek és az Úr oltárára hoztak, hogy mindazt a szépséget, amit Atyámtól vettem, Atyám oltárának ékes díszévé emeljem. – Ha kedves leányok, az égiek ihletett hangját felfogók vagyunk, akkor a fehér virágokban magunkra ismerünk. Magatokban értitek, hogy mindnyájatoknak adott az Isten törtető lelket, mely a földi élet során kifejlődésbe lendülve az Úr törvénye szerint tökéletesedik. Minden jót Istentől véve elindultok, hogy ami lelketek készsége, azt odaadó munkával létté tegyétek. – De ez az egyszerű tétel hosszú, nagy és áldozatos élettörténet. A bölcső ringó, meleg otthonától kezdődik, és áldott édesanya nevelésében folytatódik, magatok és a jó iskola szerető gondoskodásával gyarapodik és önmagatok sok és igazán küzdelmes lélekszírombontásában tökéletesedik. Mennyi bajt akar hozni a támadó belső szenvedélyek tobzódása, milyen letörő lépéseket indít a külső ellenségek ereje... És ti küzdelmesen álltatok a vihart, mert nagyot akart teremteni lelketek és Isten segítségébe vetett bizalommal erőssé tettétek élettéteket.

2. De nem maradhattok a mulandó élet keretében. Olyanokká teremtett titeket az Isten, hogy nagyigényűek legyetek, és a föld eledele, segítése mellett égi Atyánkhöz igényesdjék lelketek.

Nem elég felnövekedni, erősnek lenni külső világban, sem az nem elég, hogy a kultúra világában kincseket gyűjtsünk. Belső szentség gyönyörűségét, a lélek hófehér menyasszonyi köntösét alakítsuk ki önmagunkban. Aki ezt teszi, megnyitja lélekkelvét Isten felé, hogy a kegyelem áramlásának csodás ereje szálljon reá és hófehér erényvirágokba szöktesse életét. – A természetes élet csak alap. Az igazi életérték a természetfeletti, isteni élet. Ennek az életnek televénye nem a természet alapjaiban pihen, hanem az Ég kiemelő és felemelő ajándékában találja meg igazi értékét. A kegyelmet Isten adja, de a felhasználásban Isten ereje és szentjeinek segítése gyámolít benneteket. Titeket különösen a Szent Szűz tisztelete ékíti. Titeket tehát a Szent Szűz állandó segítése kíséri. Nem hiába imádkoztatok az Egyházzal: „Emlékezzél meg, ó legkegyesebb Szűz Mária, hogy sohasem lehetett hallani, hogy te valakit magára hagytál, aki oltalmadat kérte, segítségért könyörgött vagy pártfogásodért esedezett...” ...Magatok is érzitek: erőtok a Szent Szűz szeretete. Ez a szent palást védő erővel borul reátok. Az édesanyjai szeretetnek természetfeletti magasztosított segítő ereje állandóan forraszó szent gyámolítás. – Így azután nem nehéz Isten virágaivá virágoznotok és a legdrágább, az anyai kéz vezetése mellett égi Mesterünk köré koszorúsodnotok. – Kedves keresztény leányok! Ma zarándokútra keltek, mint az Úr virágoskertjének élő virágai. Élő koszorúként gyűrűzöttetek az Isten oltára köré, hogy örök füzért fonva égi Anyátok lábai előtt éltetek gyönyörűséges virágkoszorúja fonódjék körül. Ezek a füzerek itt a oltáron szírmokat hullatnak, de a ti lelketek Isten oltára felé koszorúzódó szent együttese az örök élet világában örök, tiszta szent koszorú gyönyörűségébe bontakozzék. Magatok szent virágként veszitek körül az Úr oltárát, hogy Isten áldó kezének áldásával örök szent füzerekké fonódjatok. Oltárnak ez a fehér virágdísz az a szót suttogja lelketekbe: a természet Ura virággá áldott engem, és oltár díszem lettem.

Bef.: Szóljon meg egy hang a lelke mélyén: én az Istennek élő virága, az Úr virágoskertjének örök, tiszta hófehér virága vagyok és Isten erejével, a Szent Szűz segítségével maradni akarok! Ez lesz az én felavatásom szent ígérete.

* *

SZENTELÉSEK – BÚCSÚK

Szentelések

1. beszéd: Szentélyből –”Jákob-létrája...

(Lakás-, házszentelés, 1961)

Bev.: Ahová Isten kegyelméből behurcolkodtál, annak az új lakásnak változzék át a képe! – Ennek

megvalósulását adja a házáldás hozta isteni kegyelem.

1. Legyen tehát e házból – **otthon**... Találjon drága lelked sok örömet és régi, szép, értékes emlékből sugárzó szeretet-melegséget... Mert itt nem **falak**, hanem a családi körből megmaradt drága **emlékek** az otthont teremtés csodaeszközei.

2. Legyen az otthonból – **szentély**... Találjon az Isten nálad – állandó lakhelyet... Itt is az legyen az igazság: az ember háza legyen Isten háza. Legyen lakótársad: maga az ég Ura.

3. Emelkedjék fel a szentélyből – „**Jákob-létrája**”... A kicsi szoba felfelé sokasodó értékes tartozékai és falai jelképezik a felfelé törtető életeszmet... Talán az is jelkép, hogy pihenőd megközelítése kicsi létrát (lépcsőt) igényel... Az otthonod, a „szentélyed” legyen maga „Jákob létrája”, amely Isten felé vezet. Itt töltött életszakaszod otthona legyen az **örök otthon** felé törtető „Jákob-létra”!...

Bef.: A szeretet serlegeinek tartalmából hörpintünk most. – Különös poharak állnak előttünk: olyan pohársor, amelyet nemzeti szín övez... Ez a te magyar lelked jelképe... Ezekből a poharokból hörpintsünk evvel a kívánsággal: a Mindenható Úr Isten áldjon meg, hogy ebben az otthonban, szentélyben megtalálja igazi magyarságtól izzó lelked „Jákob-létráján” járva – az élet igazi boldogságát! Amen.

*

2. beszéd: Lelkek ünnepén

(Templomszentelés – Rákosszentmihályon, megjelent: „A Közérdek”, 1937. X. 16. sz.)

Bev.: Tágulnak a templomfalak és velük együtt ég felé igényesednek az emberi lelkek. – Már csak azért is így fűződik a gondolat, mert a szélesebbre nyílt templom most már ezrek számára nyitja kapuját és így megsokszorozza a lélek nemesítő munkáját. – De nem is az a lényeg, hogy nagyobb a hely és erősebb a befogadóképesség. Ez csak olyan lehetőség, mely az Ige hirdetésének szélesebb terjedését teszi lehetővé. A lényeg két dolgon dől el. Az egyik: áldozat a község népének legszentebb ügyében, amely igényesen követeli, hogy erőteljesebben indítsák embertestvéreink lelkét az eget felé.

1. Nem tagadható, hogy **az áldozatosság nem tartozik az emberek természetes kiválóságai közé.**

Csak olyan ember lelkének televényéből fakad ez a gyönyörű erényvirág, akit már arra hangolt az Úr szavainak csengése és az ég kegyelme, hogy a földieket az égiek érdekében kamatoztassa. Jól tudom én azt, hogy templomépítéshez vagy templomnagyobbításhoz igen sok téglára van szükség. A téglák földből készülnek, de valójában csengő arany és ezüst termeli az égetett földdarabocskákat. Az arany és az ezüst pedig nehezen indítható. Csak olyan lelkek hozzák össze, akik az újkor „Dávid”-lelkét hordozzák és az Úr dicsőségét mindennél nagyobbra tartják. A mi templomunk újjászületésének egyik nagy jelentősége és hangosan kiáltó, hirdető szava: a templomot emelő alázatosság azt bizonyítja, hogy hívei a lelkiek elsőrendű szolgálatának akartak közeledni!

2. A második fontos mozzanat az, hogy **emelkedett lelkű híveink elevenen és önzetlen erőfeszítéssel azt is hirdetik, hogy olyan szent hely emelésére kell áldozniuk, amely a föld és az ég egybekapcsolásával az emberi lelkek igényeit megtárgyalják.**

Az ember földi természete sokszor erősen köti őt az anyaföldhöz. Belőle vétetett, belőle él és hozza tér vissza... Ez a kötelék könnyen feledteti, hogy az égi Atyától jött és Hozzá kell visszatérnie... Bizony-bizony nem tagadható, hogy a földhöz kötöttség eleven érzete elködösíti az égiekhez tartozás szent igényét. Ennek a meghirdetése, felharangozása annak a szent helynek a feladata, amelynek harangjai áldozatra hívnak, csengő pásztori szava krisztusi Igét hirdet és kegyelmi eszközei Istenhez fűzve az isteni természet részesévé nemesítenek. Jól érzik a mi drága hívó testvéreink, hogy valóban szent hely az Úr temploma, mert innen indul az újjászülető lélek szent zsendülése. Az pedig világos gondolat: ahol megszentelődik az emberi lélek, ott tavaszodik az új életnemzedék és ott erőteljessé izmosodik maga a nemzet is. – Így lesz az újjáépített, a kitágított templom olyan szent helyé, ahol erősödik a lelkiekért áldozatosok együttese és kiárad az égiekért igényeskedők szent vágyakozása. Azért jött közénk megyés Főpásztorunk is, akinek áldott legyen áldozatkészsége, hogy az Úrnak felszentelje ezt az Istenházat.

Bef.: Áldott legyen a mai nap, amely az Apostolutód imáival Úr házává avatja templomunkat, ahol hívó testvéreink lelkébe árad az égfelé törtető szent lendülete. Így lesz a szentelés napja a rákosszentmihályi hívek lélekünnepe. Amen.

*

A lélektemplom építése és értékesítése

(Templomszentelés előtti rekollekció, 1954. X. 5-7. Pesterzsébet)

1. beszéd: Az én lélekszentélyem építése

Bev.: A kövekből épült, díszes színekkel ékített Isten háza készen áll. De mit akar elérni? Hódolatot ad az Istennek, hogy isteni emberré alakítsa ki a föld zarándokát. – Az az első kérdés: hogyan épül és ékesíttetik az ember lelke Isten szentélyévé? Abból induljunk ki: az Isten háza **Isten házanépévé** akarja alkotni az embert! Azt keressük tehát, hogy miben áll és hogyan alakulhat élő léletté, „Isten-ronkává” az ember?

1. Látnunk kellene – az Isten szemével.

a) Mit jelent ez a látás?

b) Hogyan alakul ilyen látóvá az ember? Jelszó: tűzgyújtás és fényben járás!

2. Akarnunk kellene – Isten szándékával egybecsendülően.

a) Amit Isten akar, parancsol – azt akarjuk.

b) És ezt alázatos behódolással szolgáljuk. Jelszó: behódolás és szerető odasimulás!

3. Végtelen Atyához kellene kapcsolódnunk – végnélküli értékünk felbecsülésével.

a) Végnélküli az értékünk.

b) Ehhez idomuljon életünk. Jelszó: állandó bontakozás!

Bef.: És gyakorlatilag mi ez? Fénygyújtás, virághordás, szebbé alakulás, isteni élet. Úgy legyen!

2. beszéd: A személyem tevékeny ereje

Bev.: Vajon **csak** egyéni kialakulás és azután elcsendesedés-e az ember földi élete? – Közösségi élet az isteni terv (család, nemzet, emberiség). **Ennek szolgálata** lesz az én istenivé vált életem feladata. De hogyan?

1. Az Isten-fiúság látásában.

Lássunk mindenkiben Isten fiát (család, emberiség)! És az ellenség? Nincs! Csak embertestvér. Közös-nevezőre hozás – ez fényvetés!

2. Az Isten-fiúság tudatának ébresztésében.

Tegyünk mindenkét Isten fiává! Tanítván és megbecsülvén – ez ébresztgetés!

3. Az Isten-fiúságból fakadó szeretet állandó sugárzásában.

Adjunk Isten fiainak. Sohase fosztogassunk (megszólás, hazugság, rágalom) – ez adakozás!

Bef.: Milyen volna a világ, ha Isten fiai laktának a földön?... Élő mécsek fénye és melege. Itt perambulat homine divini, ma a világ: perambulat dormio...

3. beszéd: A lélekszentély egekbeszálló áldozati tömjénfüstje

Bev.: Magam, embertestvérem mellett mindennél több – az égi Atya. Hogyan fordul Felé a lélek-szentély értéke?

1. Áldozati füsttel hódol és tisztel.

2. Élettel magasztal és tisztel.

3. Örök szeretettel él és boldogságot lel.

Bef.: Isten és én – teljesen kapcsolatban élek. És ez – végnélküli boldogságtartalom. Úgy legyen!

*

Búcsúk

1. beszéd: Az erő angyala

(Rákosszentmihályi templom búcsúja, megjelent: Egyházközségi Tudósító, 1930. IX. sz.)

Bev.: Szent Mihály arkangyalról azt mondja az Írás, hogy ő az erő angyala. Benne van megszemélyesítve az a győzelem, amelyet a gonosz lélek birodalma felett aratott a tiszta lelkek világa. – Amikor a mi drága egyházközségünk új templomát megépítette, akkor nagyon bölcsen választotta védőangyalává szent Mihályt. Szinte a Szentlélek sugallatának mondhatnám ezt a választást, mert tán sohasem volt akkora szükség a lélekgyőzelemben hinni tudó emberekre, mint manapság. Ez a hit pedig átsugárzik lelkünkbe templomunk védőszentjének diadalából... A mai katolikus világnak ugyanis kettős nagy győzelmet kell kivívnia. Győznie kell önmagában a gonosz hajlamok felett, másodsorban pedig győzedelmes harcot kell folytatnia a kívülről támadó ellenségekkel szemben.

1. A bölcs Teremtő szerint olyan a lelkünk, hogy ég felé tör. De ezt az emelkedni vágyást lenyűgözi a föld és hatálytalanná teszi a bűnös élet.

Mindnyájan érezzük, hogy Éva fiai vagyunk, akikben csak küzdelem árán arat diadalt az isteni jószág. Még a kis gyermek is benne él ebben a lelki harcban; az ő élete is ellentétek hullámzását tárja elénk. Csak mélyebben kell nézni az életet és nem szabad elfogultan semmiségnek minősíteni lelki harcait. A felnőtt világ pedig egyenesen kiáltoz segítség után. Nincs ember, aki azt mondhatná, hogy benne születésénél fogva teljes egyensúlyban van a lélek és a test összes követelődzése. Szomorúan kell bevallanunk, hogy ezekben a belső harcokban nem mindig a léleké a diadal. Ilyenkor mellünket verjük és jajgatva mondjuk: Uram! Bocsáss meg nekem, szegény bűnösnek! – Ebben a küzdelmes életben Isten kegyelme ad erőt. Hozzá fohászunk, belőle akarunk élni. De a kegyelemvételhez hitet, bizodalmat nyújt szent Mihály arkangyal, akinek győzedelme a mi lelkünk győzelmét ígéri. Mint ha így szólna hozzánk: Isten segítségével meggyőzhetitek a gonosz hatalmát és diadalra juttathatjátok magatokban a lelkiség szépségét.

2. A belső győzelem mellett elengedhetetlen a kívülről támadó ellenségek meggyőzése.

A külső ellenség a katolikus életben olyan ellenfelet lát, amelyiknek letörése nélkülözhetetlennek látszik. Nem szabad azt hinni, hogy kizárólagosan gonosz indulatok miatt támadnak bennünket. A katolikus táboron kívül állók nagy része azt hiszi, hogy mi egyoldalú, társadalmi igényeket meg nem értő, az egyszerű népért nem dolgozó, a lelkiek mellett a földi igazság követését elnémitő, a szellemi élet fényét ojtogató szomorú emberek vagyunk. Azokat nem is idézem, akik bennünket rosszindulatú, önző embereknek tartanak és hirdetnek. Természetes tehát, hogy csatlakozva (vagy helytelenül befolyásolva) a tudatosan gáncsoskodók seregéhez, frontot állanak a katolikus Egyháznak. Én mindig azt érzem, hogy reájuk áll az Úr Jézus szava: „Látván nem látnak és hallván nem hallanak” (Ap.Csel. 28,26). Nem látják az Úr kitárt karját, nem hallják a templomból csendülő isteni hívószót és azért maradnak kívül a földi és örök világokat adó Egyház keretein. Szinte hallom az Úr szavát: „Sajnálom a népet” (Mt 15,32).

3. Ezt a szemben, vagy kívül álló réteget nem a támadó, a harcos, a durva fegyverek erejével lehet meggyőzni. Az angyali lelkek fegyvere: a tevékeny szeretet.

Ha a mi lelkünk olyan nemes lesz, hogy minden megmozdulásunkban a szegény testvérünk testi-lelki életét szolgáljuk, akkor ez a tevékeny szeretet hozzánk húzza a messze állókat is, mert a szeretet erejének ellenállani nem lehet. A fegyvereket kivédik a modern találmányok; a szeretet kiáradását meg nem győzi semmiféle hatalom. Hiába emelnek lélekgátakat ennek a hömpölygő áradatnak. Ez mindig győzedelmeskedik és biztosan elsodorja az emberi mesterség emelte barikádokat. A mi új templomunkból ez a szeretet áradat fog szertehömpölyögni; azért bizakodó a lelkünk, mert tudjuk, hogy az isteni szeretetnek és emberi lélekáradásnak nincs győzhetetlen ellenfele. Az angyali lelkek így akarnak és fognak győzni a külső ellenség felett!

Bef.: Ez a kettős harc és győzelem az erő emberét tételezi fel. Az angyalian tiszta, emelkedett, Istent kereső ember lelkét. Bizakodva tekintünk templomunk védőangyalára és imádkozó lélekkel kérjük az eget Urát, hogy termelje ki belőlünk ezt a lelkületet, hogy a tiszta és szerető lélek erejével győzedelmes erőemberekké válhassunk! Amen.

2. beszéd: Az erő angyala

(Rákosszentmihályi templom búcsúja, megjelent: A Közérdek, 1935. IX. 28.sz.)

Bev.: Szent Mihály arkangyal úgy szerepel a Szentírásban, mint az **erő angyala**. Lángpallos a fegyvere, égően tüzes a lelke. Győzedelmes a gonosz ellen és védelmező az erények területén. Ez az a kép, amelyet szent Mihály arkangyalról alkotunk.

1. A magyar nép szeretettel adta Szt. Mihály nevét községeinek. Kérte védő karját és megszen-

telt, ihletett erejét.

De nemcsak abban a felfogásban, hogy segítője és gyámolítója legyen, hanem abból a megsejtésből, hogy az égi védő lélekenegriája kisugárzik a védszentjüket tisztelő magyar lelkekből is. Bár hódo-latos lelkű embereknek aláatos érzületét tükrözi az első is, mégis csak emberi szempontból fontosabb a másodík. Nem a védő palást alá húzódas a küzdő ember jellegzetessége, hanem a lelki küzdelemre való készség megfeszülő erőmutatása. **Az igazi ember küzdő lény. Az Úr** szavát hangoztatja, de a Teremtő szent élettervét érinti **Madách**, midőn égi Atyánk szavaként hirdeti: „Ember küzdj és bízva bízzál!” A küzdés a bontakozás vonalán gondolandó el. A férfiember fejlődését is az alakulás csendes, de erőteljes küzdelme kíséri. A lényeg azonban a lélek kibontakozásának területén pihen. A föld csak átmeneti otthona a léleknek. A föld súlyos göröngyeivel nyomasztó teher, amelynek kötelékei alól szabadulni kíván a lélek. Nem úgy, hogy uralma alá hajtsa az alsóbbrendűt. **Mécs L.** találja el legszebben a felfelé törő, de bukottan lezuhanó ember lélekrajzát, amidőn nagy „mea culpa” mellveréssel mondatta a silány bűnössel: „Megimádtam a mélyen **alattam** levőt birkaborjú és krokogyil alakban...” A felszabadult léleknek nem lehet istene a föld. A lélek az ég világából jött, az éghez tartozik; a föld csak lépcsőzete lehet, amelyen ősi hazája felé lendül.

2. A felszabadulás harcában azután legerősebb lendület a hazafordulás mozzanata.

A földi hazában energiáit érvényesíti, hogy égi otthonában tökéletességgel kopogtasson. A talentumok alapegységeit égből hozta, de a lélekkamatok bőségét földön szerezte. A Teremtő terve szerint az a győzedelmes ember, aki az életmunka kemény harcában lélekértékeket halmozott. Ebben a munkában sok a szembeszállás, a lemondás, az átértékelés, de legtöbb az Úr felé lendülés és az örök világ áhítozása. Ezt azonban nem a siránkozó és meleg érzelmeket ömlesztő **gyengék** érik el, hanem a legteljesebb életet igénylők, a hősiés áldozatra kész **erősek** sugározzák. A végnélküli életre való törtetés az erősek és a nagyok lélekvonása! Ezeket az energiákat, a föld feletti uralomszerzést, továbbá az ég igénylésének lendületét az **erő embere** tudja kitermelni. Ebben a munkában tehát nem annyira **az égiek védelme**, mint inkább a lelket izzító, igényesítő **lélekszuggesztioja** szükséges. Talán az a mondat fejezné ki a gondolatot az igazság plaszticitásával: kell az **erő angyala**, hogy kiváltsa belőlünk **az erő emberének** megfeszülő nagyságát.

Bef.: A magyar kisvárosok egyik legkedvesebbje, Rákosszentmihály érezze át azt az igazságot, hogy védőszentjének neve **az erő emberének** kifejlődését sugalmazza. A búcsúja pedig akkor lesz földi vonatkozásban is teljes, ha sokszorozódik lakosai között **a küzdő, az erős ember**. Amen.

3. beszéd: „Búcsúfia”

(Szent Anna templom búcsúja, 1953. VII. 26. Budapest)

Bev.: Magyar szokás a „búcsúfia”... Virágot a templom védszentjének és búcsúfiát minden drága tisztelőnek! -Mi legyen a mi „búcsúfiánk”? Valóban egy isteni tanítás csendítése, amelynek hivatása, hogy irányító legyen egész életünkre. Mi tehát az a „búcsúfia” **jelleű** isteni ige?

1. Az első így szól: **emberségünk nemzetiségtábláján át Istenatyánkra mint élettőkénkre találunk...**

Visszafelé Jézus nemzetiségtábláján ősz életokmány: Isten az Atyánk. Szent következmény: mindnyáján testvérek vagyunk. Földön és égben. Közös feladat: Isten szentjeivé lenni és együttes szeretetben egymást szolgálni. Íme! Szent Anna a Szűz Anya édesanyja és az Úr Jézus nagyanyja. És mi is Istenatyánk gyermekei vagyunk.

2. A második így szól: **az Úr szavai szerint az örök Szólótöke gerezdet termő venyigéi vagyunk.**

Mesteré a hasonlat. Miénk a valóság. Jézus ezt ígéri (újjászületés!). János ezt hirdeti. Pál újjászületést említ. Péter természetben való részesedést tanít.

Mik, milyenek vagyunk így? Felelet: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). **Isten fiai vagyunk!!!**

Bef.: Hol itt a „búcsúfia”? Mit kaptunk? Mit vihetünk magunkkal? A lelket gazdagító igazságot, amely az ember törzsfájának értelmezéséből származott: a Teremtő Atya élő hajtásai és a Megváltó Istenember élettőkének gyümölcséhez venyigéi vagyunk! Tegyük hozzá: örök életre szóló. És így teljes. Amen.

4. beszéd: „A harmóniák áhítózója”

(Szent Ágoston templom búcsúja, aug. 28.)

Bev.: A mai ünnepi és imádkozó együttesünkön zúgó hangorkánok, bűgó orgonafutamok, daloló ajkak egyetlen egy akkordot zengenek: **ave Augustine!** Mégpedig azért, mert a nyugati szentatyák kiemeltjének, a hippói püspöknek emlékére szentelt egyetlen nagy templom, a mi templomunk ma ünnepi védőszentjének 1600 éves emlékünnepe. A nagyvilág széles területén sok-sok templom, emlékmű, szobor és festmény dicsóítja a nagy szentet, a világirodalom pedig ékes szavakkal magasztatja és értékeli az egyháztanító zsenialitását, de életének egész tartalmát, szinte azt mondhatnám, belső vitalitását és így a mi életünket is lendítő belső dinamikáját az olasz mester, Papini fektette papírra, amikor „Augustinus” című regényes élettörténetében elénk állítja a küzdő, az eleső és a „Galileai” hatása alatt újból fakadó virágként bontakozó hippói püspököt. A mi egyházközösségünk úgy akar ünnepet ülni, hogy megszólaltatja a templom bűgó orgonáját, dalra lelkesíti ihletett és áldozatos énekeseinek trillázó nyelvét, feszülő hurok pengése és orkánszerűen bűgó fúvók hangegyvelege mellett harmóniába fogja a gyönyörű ütemek glédába kívánczó sorozatát. Sőt megszólaltatja az emberek beszédes ajkát is, hogy a zene-ének fenséges akkordjainak csendülésében, a múzsák hallgató figyelése mellett szólaljon meg az isteni ígét hirdető egyszerű ember igénytelen, oktató beszéde is. – De miért? Miért mindez? Azért, hogy szépség és erő, igazság és jóság, erkölcs és vallás hódoljon a minket mindig és mos is tanító **életmester** végnélküli életet élő szelleme előtt. – Múltban és jelenben állandóan hangoztatják a szellemi élet mesterei, vezérei, hogy a „jelen embere” még emelkedett és kultúraltabb élettartalma ellenére sem zárkózhat el a „haladó hagyomány” értékei elől. Jól tudjuk ugyanis, hogy a virág-sziromba öltözködő és hivalkodó mandulafa menyasszony-köntösét a földbekapaszkodó gyökérzete szövögeti. Az 1600. évfordulót ünneplő szent Ágoston is azért lép elénk a „múlt” világ „életóriás világából”, hogy erőt sugározzon ma is küzdelmeket álló, előretörni akaró és győzelmek babéra után áhítózó emberi lelkekbe. Mert a templomunk védőszentje valóban olyan élő, magasbatorító „emberjegyenye”, amely irányt mutat az Isten földje kertjében növekedő, izmosodó „emberfák” hatalmas rengetegének. Sőt tán akkor lenne hasonlatom pengően ütő, ha az amerikai vadnyugat „Sequoia Magna”-jához, a 4000 év óta is élő és 100-110 méter magasságba szökkenő erdőóriáshoz hasonlítanám. Azokhoz az egeket igénylő „csodafákhoz”, amelyek Ágoston bölcsőjének ringása idején már többezeréves „öregek”-ként terebélyesítették lombjaikat az arrajáró élők fölé. Szinte hangos szóval hirdetném, pi-henjünk meg itt a harmóniák lágy akkordjait zengő és éneklő isteni hivatottak körében és hallgassuk meg az Isten élő szentjének, az Isten hatalmas „Sequoia Magna”-jának, szent Ágostonnak tanítását, amelynek lelkekben csengő akkordjaival mindnyájunkat Isten országa felé akart, akar és fog indítani időtlen időktől és időtlen időkig.

1. Ha mármost szent Ágoston személyét akarnók meghatározni, akkor talán az volna a mindent magába foglalni akaró próbameghatározás: **szent Ágoston az élet harmóniáját kereső isteni ember**, aki a „nagyvilágban” megtalálta, önmagában, a „kisvilágban” megteremtette és Istennel való egybefonódásban örökre élvezte a boldogságot adó égi „rejtett életkincset”.

De ez a meghatározás ne legyen tudományos összefoglalás, hanem váljék bontakoztató és bontakozó életemmé az emberek lelkében, mégpedig azzal a célzattal, hogy a harmóniák után áhítózó életünk mindenkinek egybecsengő diadalmát halló és élvező isteni emberekké nemesedjék.

a) Szent Ágoston első és jellegzetes törekvése volt: keresve kereste a nagyvilág harmóniáját. A világ felületét szemlélő látószerve és a mélységek felé forduló lélekszeme horizontálisan és vertikálisan mélyülő vagy emelkedő sírolással a teremtő Isten életrendjét nyomozta. A „rend”, az „ordo” olyan követelődző **igényeként** élt a lélekben, hogy szellemi erőinek legnagyobbját fektette abba, hogy ennek létét egyik legszebb műve is ezzel foglalkozik-leleplezze és elénk teregesse. Előtte olyan fenséges színben tündöklött a „nagyvilág”, hogy benne diadalmasan élvezte a vita praestabilita, az „előre rendelt élet” zengően daloló szimfóniáját, amelyben csilingelő hangfoszlányok és bűgó akkordok adják az élet győzedelmes előrobbanását. Ezért látott ő rendet az élettelen és élők világában. Ezért vette észre az Isten lelkét a pompázó liliomszirmok harmóniájában és az égzengés félreismert díszharmóniájának zürzavarában. Ezért szerette a művészembert, a múzsák homlokon csókolt nemzedékét, mert érezte, hogy áldott lelkük, harmóniát látó és egybecsengést teremtő erejük égi gazdagsággal gyarapítja a Terra bolygó sárfelületét. Ezért zengett ő maga is isteni dalokat, ha lélekszárnya kirobbant a test záró kötelékei közül és magasba szökkenve meglátta a tavasz szín pompáját, az egeket verő ormok hókoszorúját vagy a tobzó tengerek vad hullámtarajozását. Előtte úgy pompázott a nagy mindenség

ezernyi változatban tündöklő kaleidoszkópja, hogy az alakok és színek tobzódásában felcsillant a teremtő Isten végtelen ereje és az események egymást követő dübörgésében hallgatva hallotta a természet nagy orgonáján játszó Teremtő alkotó, alakító, megrázóan fenséges életmuzsikáját. Tárnyilag így is áll az egész. De a szépségek tündöklését észlelni, élvezni és átértékelni csak az tudja, akinek a harmóniák felfogására hangolt lelke a szertefutó szálak egybetörését látja, a szövődések egységrejutását észleli és akár áttört csipkévé, akár téphetetlen hajókötéllé fonódó egységükben a rend, a célratörés, az értékgyarapodás állandó csodáját tiszteli. Ez is felhangolódás a rend, a szépség látására és élvezésére nevel.

b) De emellett van még olyan igényünk is, amely a **szépség teremtését** akarja belőlünk kitermelni. Lelkünk ugyanis boldog, he élvezi a szépet, de isteni képmás jellegünk követeli, hogy teremtsük is a világ szépségeit. Szinte szorgalmazza ez a belső erőtmeg: ne elégedjél meg a teremtett világ gyönyörűségeivel, hanem mintázva a Teremtő alkotásait, próbáld megdolgozni, tökéletesíteni az égi Atya gyönyörűségeit. Vedd észre, hogy ebben a munkában nyerne megvalósulást az az uralom, amelynek gyakorlására küldött az égi Teremtő. „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfinak és asszonynak teremtette” (1Móz. 1,27). – Linné, a híres természettudós a parányok csodavilágában találta a leghatalmasabbnak az Istent, Pázmány Péter pedig a legkisebb fűszál láttára magasztalta az égi Teremtőt. De ennél a látásnál és élvezésnél fenségebb az a lelki munka, amelynek erejével a művészlélek teremt a világ szépségeit. Ezért mondhatnók, hogy a művészek lelke finomabb húrozatú, mint a köznap emberé. A művész lelke hárfahúron fogja fel a nagyvilág harmóniájának rezgő dalát és azután ihletett egybecsengéssel zengi újból az Isten teremtő életmuzsikáját... De visszhangzó dala nem mindig hangegyveleg és muzsika élvezése. – A lényege az esztétikus szép teremtése, amely tobzódó változatokban kopogtat a lélek világában. Akár szoborrá vési az ormótlan követ, akár áldozati kehellyé kopácsolja a csillogó aranyat, akár szimfóniába szövi a szeretes akkordokat vagy gondolategységbe fogja a szellemi élet felvillanó fénycsóváit... Az azután mindegy, vajon Pieta vagy Mózes-alakot farag-e a mester, vagy a Szent Péter Bazilika terveit rajzolja-e, vagy az Utolsó vacsora égi tartalmát színezi-e vászonra az ihletett művész. Parsifal akkordjai épp úgy örökértékű „szépségteremtények”, mint a Gounod „Ave Maria”-jának ihletett akkordjai... Az igazság ez: szépségteremtést áhítozik a lelkünk, és a szépségek csodavilágát teremtette a művészek lelke. Szinte életigazságként robban elénk az a tapasztalat: harmonikus szépségek után vágyódik a lelkünk és annak élvezésére, sőt teremtésére hangol bennünket – szent Ágoston lelkének idézésekor – a kincsekkel gazdagító Teremtőnk.

2. De a külső harmónia észlelése, élvezése és teremtése mellett a belső harmónia igényesévé és teremtőjévé is nevel bennünket szent Ágoston püspök.

Az előttem ékesen szóló rétor testvér lélekrezonanciát kiváltóan érintette szent Ágoston életfordulóját. Nem vállalkozhatom arra, hogy a szférák zenéjét köznap muzsika akkordjaival megzavarjam. De arra nekem is reá kell mutatnom, hogy a harmóniát kereső és nagy lelki tusákat, töresekét szenvedő Ágoston örök példáját adja az erkölcsi rendben kiteljesülő harmonikus isteni embernek.

a) A belső harcokat vívó, önmagával elégedetlen, „diszharmóniában élő rendetlen ember” jót tudja, hogy múltja élettemető, amelynek sírhantjai alatt porladoznak a tiszta élet patyolatának foszlányai. De azt is jól érezte, hogy az erkölcsi ronccsá silányult élettorzó csak akkor lehet újból teljes és isteni emberré, ha a sok kincset fecsérő „tékozló fiú”, lett légyen a neve Magdolna, Augustinus, Pellico Silvio és előrevetített csodasejtéssel Papini vagy Ady Endre, az égi Mesternek Nikodémushoz intézett szavai nyomán újjászüli roncsolt életét. De érezte azt is, hogy ebben a munkában az **alázkodás indítja emelkedésre** az elesett és új életet áhítozó életzarándokot. Szinte kikiált az élet küzdőterén erősködő Ágoston és kemény szóval hirdeti: önismeret, önitélet és életalázat hozza az életfelmagasztosulást. Szókratésszel el kell mondanunk: ismerd meg magadat, – a tékozló fiú életének összeomlása ítéltesse meg önmagunkat, a bűnös asszonnyal térdnélva kell esengeni az Úr bocsánataért, és ezek után lehet is várnunk Krisztustól az újjászületés égi kegyelmét. Az Isten képét tükröző embernek ugyanis szent kincse a szabadság, de eleven velejárója a felelősség. Az emberi életmegnyilvánulások – széles rétegben- nem felületes eseményhalmozások, hanem ezek legtöbbje belső szellemi gyökérből fakadó szabad emberi cselekedetek. Abban tudatosan kitervezett lélekszülöttek, amelyek építő vagy pusztulást hozó eredőt teremtenek. Ez az élő eredő pedig magában hordozza a múlt minden rezdülését és a lelkiismeret szavából kicsengő felelősség kemény terhét. De kérdezhetem azt is: vajon mi lesz akkor, ha az ember megtagadná ennek a felelősségnek a vállalását? A felelet Shakespeare III. Richardja adja... Hiába gyözködik a gonosz király, hogy csak „a gyávák félnek a lelkiismerettől”, végül is az elle-

ne támadó szellemek harsogó ítéletétől összetörve lesz szörnyű múltjának felelős áldozata. Sőt tovább kell mennünk és az Ibsennel egybecsengően kell hangoztatnunk, hogy még a kevesebb egyéni bűn is életgyökéret, amelyből a múlt bűnhődése csirázik szenvedésteljes életté. De miért van ez így? Azért, mert az Isten örök tervében az ember felelős szellemi lény. Nem gép, amelyet teljessé és pontosan dolgozóvá tett az alkotó keze, hanem élő lehetőség. Minden pillanatot lemérő személyiség, aki akaratlan és elhatározással teremti önnönmagát. Ennek az egyéni munkának gyökérete az isteni kegyelem, amely lényegében átnemesít és dinamikában segít minden emberi erőfeszítést... A valóságban azután így lépnek az élet porondjára a tiszta Magdolnák, az erős Paulusok nemzedékei. – Ezt a nagy fordulót tette meg Augustinus, hogy lélekszentélyében erkölcsi harmóniát teremtsen lélekmegnyugvásának boldogságára. Ezt utánozták és utánozzák az emelkedni akaró életzarándokok, akik a „Hebron völgyének rózsáigetei” után a damaszkuszi útra kíváncsoznak, hogy hallva hallják az őket hívó Mester igéit. Vezetőjük Augustinus. Ő adott útmutatást a bánkódó törődötteknek és ismertette meg az örök kapukat, amelyek a boldogság világát tárják fel a keresők előtt...

b) Attól pedig ne rettegj, drága testvér, hogy ez az életfordulat csak a kivételesek égi adománya. Carrel, a híres természettudós, szinte önfeledten dalolja azt a fenséges éneket, amelynek tartalma szerint csak akkor harmonikus és boldog az ember, ha az alázat meghajlásával tapossa a földtekének sáros felületét. De azt is hozzátesszi: és ezt az alázkodást egyenesen kikényszeríti a sok baj, szenvedés, diszharmónia és lélekösszeomlás. Jól mondja Pellico Silvio a „Börtöneim” című gyönyörű művében: „A világ örömei csak tobzódásra segítenek, de az élet szenvedései az Isten földreküldött követői, az égi Atyához emeltek”. De gondolj csak arra, drága testvér, hogy ezek a hangok valóban csak visszhangjai annak az égi tanításnak, amelyet Palesztina útjain kettőezer esztendővel ezelőtt mondott az isteni Mester: „Aki Isten országát nem fogadja úgy, mint a gyermek, nem megy be oda” (Lk 18,17). Ne legyünk tehát sötétségben botorkáló letört lelkek, hanem **diadalmas hittel, reménnyel és szeretettel** énekeljünk: mindnyájunkat hazavár és életfordulónk után hazavezet az isteni Megváltó.

3. Végezetül a harmónia-keresés harmadik mozzanatában **önmaga és az Isten személyes kapcsolatát életengellyé a hippói püspök alakította ki.**

Talán ez a mondat adná a fenti tételnek tartalmát: a szeretetáramlás csodájával lett belsően egységes, életet fakasztó és boldogságot sugárzó a teljes életközösség.

a) Örökké izzó és lelkünkben is tüzetvivő igévé lett a templomaink falán ékeskedő szöveg, amely lángbetűs utasításként hirdeti mindenkinek: „Nyugtalan az én szívem, míg Benned nyugalmat nem talál, én Uram”. Ő maga sokat keresett és a Golgota úton sokat szenvedett. Zarándokutat tett a tudományok fenséges világában, de eltévelyedett a Venus-berkek csalóka útvesztőjében. Végül is reádöbbsent arra, hogy mindez csak horizontális látás és látszólagosan mélységre törő kutatás; az eredmény ugyanis mindig az volt, hogy a megtalált igazság mindig új és újabb kétségek forrásává változott. Az igaz útra akkor talált, amikor a horizontális vizsgálat után a vertikális vonalra indult és a fejlődő, előretörő életet úgy értelmezte, hogy az az ember számára az Istennek megtalálása és a Vele való együttélés kialakítása. Ez a lelki és isteni fény azután arra ragadta, hogy a véges személy és a végtelen Személy kapcsolatát a szeretet áramlásában élje és birtokolja. Valójában átélte az Írás szent igéit, amelyeket így jegyzett fel a Szentlélek sugallta író: „Aki nem szeret, nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet” (1Jn. 4,8). Sőt azt is mondhatom: életté tette önmagában azt a fenségesen zengő isteni dalt, amelyet a korintusiaknak zengett a szeretetről a nemzetek apostola a himnuszában (Lásd: 1Kor. 13,1-13). Ilyen élet tényleg lélekharmoniát teremtett, mert ebben a szent közösségben szerető Atya az Isten, akinek keblén fiúként pihenhet az isteni ember.

b) Ez az egybefonódás azután kialakítja a szőlőtöke és a szőlővessző példájának személyes élet-egységét (Lásd: Jn 15,1-7). És kitermeli a boldog ember isteni életgyönyörűségét. Azt a boldog életet, amelyet kialakított magában szent Ágoston püspök. Hallgassuk csak a csengő és elhaló beszéd helyett életének dalát és ennek diadalmas felhangzása után vágyva vágyódjunk a teljes életharmónia kialakítására. Bízhatunk, hogy belesodródunk a zenélő angyalok égi karába, és a mi lelkünkben is kicsendül a boldogok örvendező diadaléneke: Szent, szent, szent a seregek Ura Istene. De ne higgyük azt, hogy itt csak a szőlőtő és a venyige hasonlatára juthatunk. A Mester tanítása és szeretete, sugárzó, áldozatos élete azt a kegyet is megszerezte számunkra, amelynek erejében lényegileg is Isten fiaivá válhatunk. Szent Péter hirdeti ezt mondván: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek...” (2Pét. 1,4). Sőt, saját szavaival erősítve a Mester kijelenti: „Én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). Tehát valóság lesz az az életkép, amely szerint az isteni természettel gazdagodva Isten fiaivá leszünk és az Isten fiaivá magasz-

tosulva boldogan élhetjük az isteni ember életét a földön és Vele kapcsolatban – mindörökké. És végül is mi ez?... Harmónia-találás és harmonikus életélés a végtelen Atya szerető lélekközösségében.

Bef.: A befejezéshez értem. Az életharmónia embere, az Isten kertjének ma is élő „Sequoia Mag-na”-ja az egész emberi nemnek tanítómestere. Mert nem szabad feledni, hogy a harmóniára törés az emberi szellem legősibb erőfeszülése. Keressük a természetben és teremtjük a tudás és művészet erői-nek segítségével, de azután önmagunkban is kialakítani akarjuk. Lehetett életünk a tékozló fiú gyarló-ságának utánczója, felcsendülhetett bennünk III. Richard „gonoszságot kereső” elvetemültségének „el-határozása”, elpusztulhatott bennünk az élettavaszi sziromba fakadása és kirobbanhatott belőlünk Papini keserű megállapítása: íme, a kész ember – vagy lesüllyedhetett életünk Oscar Wilde életfertő-jébe, a „Dorian Gray arcképét” feltáró förtelmes alacsonytságba, mégis az az igazság, hogy minden lé-lek elérkezik ahhoz az életponthoz, ahol találkoznia kell a „Mesterrel” és életfordulatot vesz a múlt szörnyűségeivel szemben. Aki átélte az ösztönös élet Klingsor vára-népe kéjenckedését, az várva várja a szent lándzsa gyógyító erejét (Wagner: „Parsifal”). Aki az izzó szenvedélyek mélységeiben élte éle-tét, az az egek felé kiáltja „De profundis”-át (O. Wilde), és aki nem emel kalapot párizsi útja előtt Krisztus láttára, a szenvedő lélek sírva zengi „Patyolat” című gyönyörű versében az értékek vesztesé-gének kesergő énekét és megtisztuló lélekkel dalolja: nincs másom, mint térdem (Ady Endre). – Jól van ez így. Gyönyörűsége ez így! Isteni ez így! De miért? Azért, mert az Úr aklának szűknek vélt ka-puját kétszárnyra nyílnak mutatja és így a fehér és fekete bárányokat egyaránt hazavárja. Aki azután erre a látásra is felvilágosodik, az valóban az ember és Isten legfenségebb életharmóniáját is kialakí-totta. – Reádöbent ugyanis arra az életigazságra, hogy a végtelen Szellem, az égi Atya a szeretet ere-jével fűződik az embernéphez és az örök gravitáció csodájával majd Önmagában boldogítja a képét vi-selő földi zarándokot. Az emberszemély pedig úgy fonódik bele a nagy és egyetemes sodródásba, hogy minden egyes egyén végnélküli és különálló személyként birtokolja a boldogító égi Atyát. Az emberszemély tehát nem harmatcsepp a Végtelenség tengersizű és mindent magábazáró végtelent-lenségében, hanem kiemelkedő és az égi szeretet vételével az örök Szeretetből élő és boldogságot me-rítő isteni képmás. Olyan, mint Hippó püspöke, templomunk védőszentje, szent Ágoston, az Egyház tanítója és minden ember áhítózott prototípusa. A boldogító tudatnak azután az a climaxa: minden em-ber erre fordul, ide jut, mert errefelé irányít mindnyájunkat az égi Pásztor. Sőt úgy is mondhatnók, minden ember eljut ehhez a fordulóállomáshoz, mert ősi természeténél fogva minden lélek az örök harmóniának ihletett keresője. – Amikor ma a művészi szépnék földi otthonában az ihletett lelkek or-gonabúgása és éneke mellett ünnepet ülünk, akkor utolsó áhítózó fohászuk így törjön az egek világá-ba: lobbantsa bennünk fel égi Atyánk kegyelme a harmóniák keresésének vágyát és szent Ágoston közbenjárása zendítse fel bennünk a „nagyvilág”, a belsőkben élő „kisvilág” és az Isten – ember kap-csolatának szentül csengő, boldogítóan daloló és végső diadalt éneklő, szentül visszhangzó ditirambu-sát. – Ha ezt megnyerjük a mai búcsúnapon, akkor e nap delelőjétől kezdve az isteni emberek, lángot sugárzó „életnapok” és „életcsillagok” húzódnak át az egyházközösségünk életboltozatán, és a szeretet boldogsága diadalmaskodik az „Isten fiainak” szentté varázsolódó gyönyörű világában.

5. beszéd: Milyen legyen a mi kis plébániánk „búcsúfia”?

(Bazilika-felső: Szeplőtelen Fogantatás kápolna búcsúnapiján, 1958. XII. 8. Budapest)

Bev.: A búcsút ülő templom körül sátoros nép kínálja a „búcsúfiát”. – Minden vásári áru ajándék a gyermeknépnek és boldogsága a derűs ifjúságnak. Ámde komoly kérdésként mered elénk: vajon mit ad a templom, az ünnepet ülő Isten háza? Mit ad a hívők seregének? És ez azért fontos, mert ha ünnep a „búcsúnapija”, akkor lelki kincseket is szórjon az Isten háza! – Mit ad tehát?

1. Örömhírt hirdet -az emberiség egyetemének...

A templombúcsú, amint jól tudjuk, a templomunk felszentelésének évfordulója. Annak a napnak emléke, amelyen áldást kért a püspök, vagy kiküldöttje a szent falakra, hogy méltó háza legyen az egek Urának.

a) Az igazság tehát ez: A mai emlékűnnep az Úr megjelenésének emlékűnnepe. – Leszállt az égből az Úr és otthont vett kegyelettel emelt templomunkban az ég Ura. Természetesen azért, hogy szent otthonából hirdessék ezt az igazságot: „Mert a bölcsesség Istentől származik; Isten dicsérete ugyanis a bölcshez illik, s a hívő szája van teli azzal, mert az Úr megadja azt neki” (Sir. 15,10). – Ide sereglik a nép, hogy hallja az Isten ígéit, létté legyen lelkében az Isten ígéje: „Bízzál az Úrban s a jót csele-kedd” (Zsolt. 36,3). – De ide jön a bűnös és a szenvedő ember, hogy vigaszt találjon. Azért mondja az

Írásban a Mester: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket, hogy megtérjenek” (Lk 5,32). Igen! Felemeltetett a ház, hogy életutat mutató fénye és vigaszt adó **otthona** legyen az Úrnak, de egyúttal közvetlen „lélekháza” legyen a föld zarándokának.

b) De az is igazság, hogy így a „lélekörömök” szent otthona a felszentelt szentélyünk. Az igazi lélekörömök itt töltik be a lelket. Jól mondja az Írás: „Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura!” (Zsolt. 83,2). Mi itt élvezzük lelkünk örömeit, mert valóban **innét** lelkünkbe száll az egek Ura. Jól mondja az Írás: „Pihenőt kerestem mindezek között, hogy az Úr örökrészében tartózkodjam” (Sir. 24,11). – Boldog az ember, mert **innét** indulva az örök hazába tér a lélek.

2. De másodsorban: **kegyelmek bőségét fakasztja az egyesek lelkében.**

Mi végül is a templom?

a) A templom valóban – áldozatok oltára, ahonnét lelkünkbe sugárzik az Isten kegyelmének bősége. Jól tudjuk, hogy a szentmise áldozat vér nélküli Golgota áldozat. Tehát **örök engesztelődés helye**, ahonnét **istenivé nemesedve** távozik a föld embere. Áldozati szentély tehát – Isten felé és megújulás csodaszentélye – ember felé. Itt azért emeltetik fel a Krisztus Szent Vérének kelyhe, hogy áldozatos tartalmának vételével olyanná legyen a lelkünk, hogy befogadjanak az örök szentélybe (Lásd: Lk 16,9).

b) Az áldozatok oltáráról azután kiárad az a kegyelem, amely „Isten erőseivé” teremti a föld nemzetségét. Így a **kegyelmek forrása**. -Jól tudjuk, hogy a föld a mi átfutó életünk ideiglenes háza. De jól tudjuk, hogy: „Hiszen itt nincs maradandó hazánk, inkább az eljövendő után vágyódunk” (Zsid. 13,14). De azt is tudjuk: „Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5). Épp azért az Isten szentélyébe kopogtatunk, hogy ennek a zarándokúnak erősítő kegyelmeit vehessünk. Persze azért, hogy azt **életté** teremtsük!

Bef.: Végezetül összefoglalva a mondottakat, ezt jelzem: legyetek boldogok „templom-búcsút ülő testvéreim”, mert **búcsúfiául** az örök életet biztosító isteni kegyelmeket vizitek magatokkal. – Ünnepi ruhában jöttetek, áhítatos lélekkel kérve ünnepeltetek és az egek Ura személyes házából az égiek kegyelmeit vettétek, hogy az örök haza várományosai lévén ezt a boldog „égi ajándékot” megszerezzétek. – Szeplőtelenül fogantatott Szűz Anyánk, könyörögj érettünk! Amen.

* *

HAZAFIAS beszédek

1. beszéd: Márciusi tüzek

(Megjelent: Élet, 1934. III. 11. sz.)

Bev.: A **magyar** lelkekben drága az a fellobbanás, amely az 1848 márciusában feltüzelt a lelkes ifjúságot. Úgy gondolunk reá vissza, mint a nemzet ébredésére, az élet tűzének felizzására és –a történelmi hordalékok elhamvasztása nyomán– új utak kigyúrására.

A magyar élet ugarát ugyanis benőtte az idegentől és túlzott tradicionalizmusból itt maradt indaszál. Ezeknek felperzselése és a magyar gondolat szabadsága, gazdaságilag is arányos életfeltételek biztosítása olyan munka volt, amely örök dicsősége az áldozatos, lobbanó tűzű magyar ifjúságnak.

Ezek az emlékezések felvetik a kérdést, vajon a múlt dicsérete, vagy a jövő feladatok keresése volna-e a mai ifjúság feladata? Ezt pedig azért kell felvetni, mert a dolgok könnyebb végét igen sokan fogjuk – nagy dicséret-zengésben; de a feladat súlyát, önnönmagunkra nehezedő keserves részét –nem szívesen vállaljuk.

A tüzek természetéhez tartozik, hogy felperzselnek; felizzítanak, felgyújtanak. Ők a nagy pusztítók, a nagy izgatók és cselekvésre szítók. Különösen akkor, ha hideg kővackukból kicsiholva égő lángolás után elhagyják a fizikai élet területét és a lélek világában ütnek tanyát. A lélek tüzei nagyobbak és lángolóbbak a fizikai tüzeknél. Az utóbbiak a föld gyomrából előrobbannak, vagy lidércként imbolgyva a civilizáció alapjai, de az elsőbbek a szellemi és lelki kultúra alázatos szolgálói.

A nemzetek történelmében is fellobbannak tüzek. A végvárak fénylő tüzei csillagkoszorúval övezik az ország határait. Lobogó lángok, pislákoló paraszak ezek, amelyeket a magyar érdekeket védeni kész hazafias lelkek élesztenek. Ezek a tüzek zárt egységet mutatnak. Mintha azt hirdetnék: ebben a körben él a magyar, a szellemi, lelki tartalmat hordozók együttese. Azért szent tüzek ezek, mert zárólok, védők, határolók és magyar egységünkre figyelmeztetők.

A modern politikai élet azonban a szó szoros értelmében eloltotta a végvárok tüzét. A határokat nem a várak jelzik. Ez a tény azonban nem igazolja azt, hogy a végvártüzek elaludtak. **Wolkenberg** Alajos mondotta egyik híres beszédében, hogy az ország végvárai ott vannak, ahová a magyar szellem ereje elhatolhatott. A modern élet végvárainak tüzét ugyanis a magyar érzés, a magyar szellem, a magyar kultúra kitarulása gyújtja és a magyar áldozatosság éleszti. Azért van az, hogy a magyar erők expanzivitásának nem szabnak határt a politikai egyezmények ceruza-vonalai; a szellem, a lélek minden mesterséges gátnál nagyobb és közvetlenül érvényt keres.

Aki a mai magyarság ifjú nemzedékét ismeri, az nem csodálkozhat azon a kijelentésen, hogy rengeteg szenvedés, megaláztatás, küszködés, reménytelenség és pesszimista kódok lehúzódása ellenére is lobog benne a keresztény magyar érzés. Ez az érzés hevíti benne azt az öntudatot, amelynek erejével a Kárpátok medencéjének lakóit isteni Gondviselés küldötte kultúrörtségnek tekintti. Ez a látás beletekint a providencia rejtélyeibe, azért égi villanás nyomán fakadhat. Ez a tekintet végnélküli hivatást tár elénk, azért isteni kegyelem tüzének fénycsóvjából sugárzik. Ez a végnélküli horizontba húzóódó, néplelket megragadó erő feszülésre készítet; azért a végtelen Isten lelket izzító élettüzeinek lendületét mutatja nekünk.

De az sem lehet kétséges, hogy akik így látnak, érznek, azok elé szent feladatokat is állítanak a márciusi lélektüzek. Ez a kötelesség pedig nem a múltnak dicsérete; a régi dicsőségről zengő lantok húrjai megpattantak. Ide pozitív, tevékeny erő kell. Olyan, amely a „**mai feladatok**” megérzésével akarja munkába állítani tehetségeit. A ma azt a szomorú, leszűkített, összebilincselte életet mutatja, amely meg akarja vonalozni a magyarság szabad érvényesülését. Ennek a szolgásnak a felperzselése a mai magyar nemzedék kötelessége.

Bef.: A márciusi tüzek tehát azért lobbannak, hogy kiélessék a magyar ifjúság lelkéből mindazt, ami benne – a Gondviselés terve ellenére – erkölcsi hordalékként felhalmozódott. A magyar katolikus ifjúság legyen szent mécsese a népek életét irányító Gondviselésnek! Ezek az élő szent tüzek azután világító, melegítő lángjukkal induljanak útnak s vigyék a magyar érzés és élet szent lángjait magukkal; gyűjtsanak fel minél többeket és teremtsék meg a magyar lelkek szent egységét. – Az 1848. március tüzei erre hevítsék az 1934. gyászévnek magyar ifjúságát!

2. beszéd: Emberkeresés

(Katonáknak, XX. század első felében...)

Bev.: Kedves Katonák! Ebben a forrongó emberáradatban szinte kiáltva hangzik fel a lélek mélyéről a kérdés: mit ér az egyes ember? Valójában sakkfigurának látszik, melyet ide-oda dobhatnak láthatatlan kezek, sokszor olyan helyzetekbe hozva, hogy szétszakadnak a családi kötelékek, összemorzsolódnak anyagi egzisztenciák, sőt fakeresztek jelzik az elesettek, az áldozatok hűségese engedelmességét. Valóban kiérzi az ember: ebből a háborúban nyüzsgő tömegből elvész az egyed, hogy láthatatlan eredményeket érjen el a köz.

1. Kedves Katonák! Ez a gondolat minden ember fejében megfogamzik, hiszen mindennap észlelheti mindegyikünk, hogy életét láthatatlan kezek kormányozzák. Még a felületesen gondolkodó is megértheti, hogy mindez közérdekből történik. Hisz ki ne tudná, hogy a kis vízcseppecskék összessége hatalmas folyammá, sőt zúgó áradattá egyesül, a zenekar egyes hangjainak összhangja erőteljes kompozíciót nyújt, a szövet finom szálainak összessége a legdíszesebb köntöst adja. – Hol itt a vízcsepp, egy hangszínezet, egy fonalszál? Minden az egészet szolgálja. De vajon csak ez az ember? Aki magáról csak ennyit tart, hogy csak paránya és része a forgatagnak, önmagát ezekkel az anyagokkal egyenlőnek tartva, az **anyagi ember**.

2. Aki azonban mélyebben néz bele ebbe a káoszba, az bár érzi, hogy mások irányítják, mások vezetik, mégis megérzi magában, hogy öntudatos voltánál fogva csak **külsőleg** kapcsolódik a gépszerű tevékenységbe. A vízcsepp végigfolyik a sziklán, majd másokkal egyesülve erősebb lesz, erőket szed fel, de nem ritkán pocsolyává tessed, vagy patakká szélesül. Nem tudja, mit hoz, nem érti, nem gondol eredetre és célra. És az ember, a gondolkodó ember érzi és megsejti, hogy **saját munkájától függ minden!** Kötelességet jól, jobban és legjobban lehet megtenni, és eszerint több és több eredményt mutat fel az, aki irányít és vezet. – Hősies lelkek is így teremnek. Fel tudja magát áldozni nemcsak parancsra, hanem azért is, mert érzi, hogy nagyobb lendülettel cselekedve nagyobb eredményt fog felmutatni. Aki így gondolkodik, az már felébresztette magában a **természetes erkölcsű embert**. Ez már több, sokkal több, mint az első. Ebben már feszülő erő van. Bár mások irányítják, tevékenysége mégis

öntudatos.

3. De van még felsőbb szempont is. Aki önmagát kifejti, elmondhatja-e, hogy befejezett mindent? Nem érzi-e, hogy lelke mélyén aspirációk és vágyak vannak? Az élet munkájának eredménye, a vég-
 érvényre törő vágy, mint erő ott él és felszínre tör. Élet, mely nem ér véget! Élet, mely fokozásra és
 beteljesedésre vár. „Örök vidámság leszen fejkön, örömet és vidámságot érnek, és megfut a fájdalom
 és a sóhaj” (Iz. 51,11). – Kedves Katonák! Aki ezekben az aspirációkban, ezekben az értékekben hisz,
 az **vallásos ember** kezd lenni. A felsőbb életet kezdi élni. Ez kedves hang. Ez felemelő hang! Nem
 rogyok össze a szenvedések alatt. Elszakít kedveseimtől... Krisztus feltámadása lesz ennek pecsétje...
 Evangélium... Jó hír... Krisztus feltámadt... Mi is feltámadunk... Kérdezd meg a lelkedet, nem él-e
 benne ez a vágy?

Bef.: Fedezzük föl önmagunkban az embert. Ne az anyagi embert. Ne elégedjünk meg a természe-
 tes erkölcsű emberrel sem. Fedezzük fel magunkban az **örök életre hivatott embert**. A Kereszt a
 szenvedés jele. A Keresztet Krisztus vitte. A példát Krisztus adta. Hordozzuk mindnyájan, a háború-
 ban különösen. – De a Kereszt a feltámadás jele is! Ezt sokszor kell elgondolni, sokszor magamra al-
 kalmazni és önmagamat nemcsak embernek, de isteni embernek is felfedezni. Aki ezt felfedezi, annak
 könnyű a munka, könnyű a szenvedés, mert bírja a nagy hitet: „feltámadunk!”

3. beszéd: A ma gátjai

(1943. III. 15.)

Bev.: Az elhivatottak égi küldetést érzik. Földi vonatkozásban, de égi eredetben. Erre feszülnek
 a **nemzeti erők**. –A feszülés erői ott a gáttal szemben követelődnek. A **jövő gátjait** támadják, mert
 csak a ledöntésük után tudnak hivatásuknak érvényt biztosítani. A kivirágzás, a virágba szökkenés a
 vágy. A márciusi emlékek erre figyelmeztetnek és a mostani márciust erős megfeszülésre hangolják.

1. Az Istenbe vetett töretlen bizalom.

- a) A küldetés hite.
- b) A célbafutás reménye.
- c) A haza hűségese szeretete.

2. A haza igaz, áldozatos szeretete.

- a) Család-szolgálat.
- b) Nemzet-szolgálat.
- c) Emberiség-szolgálat.

Bef.: Nagyok az 1848-49-es évek áldozatai... Most ugyancsak nagyok. Vér... Vagyon... Gazdag-
 ság... Elégnek az áldozat oltárán. – De teremtő erő legyen ez az áldozat. Lélekben a nemzet felé elhi-
 vatottságot ébresztő és a jövőbe vetett bizakodást erősítő, továbbá az igazi lelki egységbe forrást szol-
 gáló, amely nagyvonalúság a magyarság új ezredévének megalapozása. – Ezt kérjük imádkozó lélek-
 kel az eget Urától! „Harmatozzatok égi magasok”!...

4. beszéd: A kitartás

(1943. III. 15.)

Bev.: A fénysugárzás erejének forrása... Belső és külső... Napok és csillagok zuhatagozása... De
 az igazi:

1. A visszatérő jószág fokozó ereje.

2. Az Úr áldásának állandó feszítő hatalma.

Bef.: Az „erő angyalai” –mindenekfelett!

5. beszéd: Integritás!

(márc.15.)

Bev.: A dicső múlt fátyolát az lebbentse fel, aki tisztelettel hódol az eszmék előtt és lelki indítást
 kelt a jövő érdekében. A nemzetek történelmében azok az ünnepnapok, amelyek hangosan szóltak ki a
 múlt temetőjéből és a szebb jelen alapvetésének emlékei. A magyar élet forrongó világában a szaba-
 dabb szellemi érvényesülést a nemzetek számára, Istentől kapott hivatás betöltésének lehetőségét indí-
 totta meg ez a nap, amelyet nemzeti ünnepé avatott a nemzet areopágja. – De, kedves keresztény test-

vérek, ez az ünnep akkor lesz igazán a jövőt harsonázó erővé, ha a jelen nemzedék nemcsak a retrospekciós hódolattal, hanem a **jelen magyar életben való kötelességvállalás áldozatosságával áll a jövő szolgálatába**. Az emberek ünnepe felszines és hangoskodó, ha nem illeti lelkünket a múltból sarjadzó, jelenben észlelhető és a jövőre kiható isteni elhivatottságának az a tudata, amely szerint a nemzetnek is hivatást adott a gondviselő égi Atyánk! **Igazi ünnepet az ünnepel, aki hódol a múlt nagysága előtt, de az áldozatos lelkiséget áldozza a jövő érdekében!** Nemzeti töröttségen szomorodók nem isteni hivatást teljesítők; a megroppant nemzeti életnek felfejlődő újjászületése a magyar lelkek áldozatos életének belső, lelki eligazodásából fakadhat. Ennek pedig egyetlen útja: a **nemzet lelkének hármasságának integritása**.

1. Ma igen sok szó esik a vér hivatottságáról és egybetartozandóságáról. Mi az Úr Atyánk templomában azért imádkozunk, hogy a magyar családok vérárama olyan **integritas vitae familiaris**-t teremtsen, amelyből csordulásig árad ki a jövő élet erős magyar nemzedéke. Ez a keleti turánvér elapadt sokszor a családok vérzivatarára miatt; isteni elhivatottság jelének kell venni, hogy felpeszűlve a Duna-Tisza völgyéből a hegyek lábai felé örvénylett. A felelős tényezőknek tudniuk kell, hogy ma a család belső világában fészkel a pusztító fekély. Őli a magyar vért, az áldozatot, lemondást, küzdelmet vállalni nem akaró léhaság bacilusa. Itt csak akkor indulhat meg a vérhullám-átömlésztés életarádata, **ha teljessé szélesül a családi életet szerető és a szent harmadik, negyedik ivadékok szeretettel bölcsőbe fogadó anyai, apai lélek**. A népek életét számarányuk is adja. Az Úr napja alatt csak az a nemzet igényelhet nagyobb helyet, amelynek véráramlása előmlesztzi és elmosza az emberi elgondolások alapján szerzett szűkebb kereteket.

2. A vér azonban nemcsak életfolyam. A mindent mozgató szívet a lélek hajtja. Ennek belső értékeinek integrálódása nélkül nincs igazi nemzeti élet. A lélek belső erejének egyik mérője a kifelé áramló szellemi kultúrfőlény. A nemzetek erejét a fegyverekkel is mérik, de az erősebb is gyengébbé silányul, ha szárnybontó erőként lép elő a **szellemi kiteljesülés magasztossága**. A fegyverrel fegyver áll szemben; a szellemi kincsek szétáradása a szférák világában terjed és titokzatosan erős kapcsolatokat teremt. A háborúk arra tanították, hogy lövészárkok, drótsövények és etaphatárok tilalomfákká váltak, de azt is mutatták, hogy a szellemi áramlatok, kulturális értékek nemzeti lélekből kitermelt csodás kincsek, mindeneken áthatolva lelkeket összefogó kapcsolattá acélosodtak. A Kárpátok ölen élő magyar nemzet akkor lesz a jelenben is Istentől adott hivatásának magaslatán, ha **szellemiségének integritását áldozatos munkával érvényesíti és szellemének kincseit a szélesen gyűrűző hegylánc medencéjében értékesíti**. Ez pedig egy tételbe így foglalhatom: **ha bástya volt a múlt századok harci forogtagaiban, akkor legyen védőgát, előretörő keresztény szellemi áramlás** a szennyes istentelenség hullámözönében. Ez munka, ez áldozat, ez erőfeszítés; olyan nekivágás, amely a hősök unokáihoz méltó feladatteljesítés; **mégpedig a magyar szellemi integritás kibontása a teljes magyarság szolgálatában**.

3. Végül a lelki integritásnak metafizikai és transzcendentális vonalai vannak hátra. A lelkiség bontakozása a kultúra, de szíromba és termésbe szökkenése a **lelki tisztaság teljessége**. Az ember nem egyszerűen földi lény; neki köze van az éghez. A nemzet sem egyszerű véregység, neki hivatása van az Égtől. Hivatott isteni követ pedig nem lehet útszélen könyörgő koldus, hanem lelki erejének teljességében Istentől kapott energiáinak kivirágzásában, az Ég kegyelmében istenivé nemesedett életkirály. Királyok nemzedékévé kell válni, ha királyi pozíciót követel nemzetünk számára. **Ez a kiteljesülés még nehezebb**. A kis magyar gyermek lelkének nemesítésén kezdődik és önnön gyengeségünk égővé erősödésén folytatódik. Ilyen királyi nemzedék legyen Csaba vitéz sarja és így vindikálja magának a hivatott követnek járó hódolatot. Ez a belső átalakulás főlényességben, hírben, lelki áramkörben hódolatot parancsol az idegen részről és vonzódást ébreszt a fajtestvér lelkében. Ez sem marad zárt határon innen; az égi lelkiség folyók, hegyek felett szárnyal és a legmagasabb életszférákban fűzi egybe a nemzet szétszórtjainak egységét.

Bef.: Krisztusban kedves testvérek! Hódoló tisztelettel állok a múlt előtt, mert a 48-as magyar lélekigények áldozatos hősei emlékének áldoztak. De imádkozó lélekkel fordulok az egek Urához, hogy áraszsa a világosító, erősítő kegyelmet a **ma nemzedékére**, hogy a jelen töröttség tragikus rokkantjainak szuggerálja az **inter vir Hungaricus** gondolatát és ezt a típust áldozatosan termelő magyar nemzetnek adja meg a **jövő ezredévre is a kereszténység keleti védgátjának erősen megfeszülő, teljes teret találó elhivatottságát**. Imádkozó leereszkedéssel fordulunk feléd, magyar nemzedék; tedd magadat méltóvá az Úr küldetésére alázkodó szolgává nemesedéssel és így légy: integer vir Hungaricus! Isten Urunk tervében a Kárpátok szellemőrsége. Amen.

6. beszéd: Az Isten akarta magyar lélek (Rádióbeszéd, 1943. III. 15.)

Bev.: Nemzeti ünnepnapok nem hajolhatnak alkonyba olyanformán, hogy csak a magyar areopagon vagy tiszteletet parancsoló közületekben történik áldott emlékezés. A mindenható Isten gondviselő kezében bizakodóknak a templomba is el kell záródolniuk, hogy hódolatos hálaímaival mondjanak köszönetet a nemzeti múlt segítéséért és alázkodó könyörgéssel esdjék le a nemzet jövője számára a gondviselő Isten gyámolító kegyét. De ez az imádkozó alázkodás nemcsak az áldozatos léleknek tömjénfüstszerű égbeszállása, hanem olyan magábamélyedés is, amely a nemzettel szemben követendő kötelességeket akarja Isten kegyelmével felvillantani. – Ha a templom csendjében gondolkok a 48-as március idusára, akkor Isten kegyelmének fölvilágosító erejénél fogva azt látom, hogy e nagy nemzeti napnak eseményei a **szabad életre született és az áldozatos szolgálatra teremtett magyar léleknek kirobbanásai**. Mert lehet-e másképp magyarázni azt a gyönyörűséges megnyilatkozást, amely cenzúrával szemben írásszabadságot, elnyomó hatalommal szemben felelős kormányt, beolvasztó kísérlettel szemben független nemzetet kívánt, és lehet-e leértékelni azt a kirobbanó áldozatoságot, amely az Isten adta szent jogok védelmében életáldozatra is készséggel jelentkezett?! Az ilyen meglátás után szinte fölsikong a magyar lélek mélyéről az a szent parancs: a szabadság szeretetéhez és az áldozatos szolgálathoz légy hűséges, magyar!

1. A puszták végtelenségéhez szokott magyar szem égi Urától nyerte szélesen futó tekintetét.

Az ilyen népnak nem teremtett gátat a Mindenható, hanem lelkébe ültette a szabad élet szeretetét. Sajátjának tekintette mindazt, amit hazájának adott az Isten és kardjának élével védte őseinek szent jussát.

a) Nemzetünk messzelátó, próféta lelkű eltávozottja szerint még székeket sem ácsoltak az ácsok, mikor már nyeregben ülve nemzettanácsot tartott a magyar. A törzsvezéreknek tanácsa a szabadságra hivatott nemzetnek irányító határozatot hozott. Amikor pedig Árpád, majd Géza vezér alatt új hont alapított, azután Róma kegyéből a szent koronával ékesítette István vezér fejét, akkor is a törzsek, gyepük, rendek gyűlésén hozták meg főpapjaikkal egyetértve szabad lelkük szülte törvényeiket. Majd az Aranybulla, a diéták sora, az országgyűlések egymásutánja mind azt hirdeti, hogy önkormányzatának tudatában maga urának tartotta magát a magyar.

b) De a szabadságnak ilyen szerelmesei nem lehettek a közjük ivakodó idegen népeknek bilincskovácsai. Már az első szent király is a többnyelvű nemzetben találja a magyar haza életerejét és az édesanya szeretetének teljességét sugározza magyarra, németre, szlávra... egyaránt. A nemzet vagyona, a nemzet jogállománya minden polgárnak egyformán tulajdona. Egyszerűen azért, mert aki édesanyjának mondja a magyar hazát, azt gyermekeként öleli keblére Hungária. A magyar nemzet nagy családjában nincsenek mostohák, hanem az édes gyermekek szerető együttese teszi erőssé, dalossá, vigadozóvá Pannónia berkeit.

c. A szabadságnak és egyenjogúságnak ilyen szeretete erős alátámasztást és gondviselésszerű segítséget nyert a kereszténység áldott levegőjétől, amely csak felfokozza a magyar lélekben azt a szeretetet, amellyel Isten adta emberi jogaihoz ragaszkodott. De ugyancsak ez a kereszténység finomította olyanná a szabadság után áhító magyar lelket, hogy ez a szélsőségek kizárásával Istenének, Egyházának, koronás királyának mindig hűségesévé nemesedett. Nem is lehetett más az a nemzet, amely földi királya mellett Magyarország Királynőjeként tisztelte az ég Királynőjét.

2. A szabadság azonban nem fékevesztett szabadosság, magával hozza az elhivatottság vonalán a kötelesség szolgálatkészségét is.

a) A magyar nemzet fiai nem hiába hallgatták az Úr Evangéliumából csengő, talentumokról szóló példabeszédet. Szinte beleivakodott lelkünkbe az a tudat, hogy üres kézzel senki sem indul a Teremtő kezéből, hanem egyesek és nemzetek egyaránt Úr adta hivatással kopogtatnak az élet kapuján. Az egyéni hivatás az Isten képe szerinti kialakulás, mindenkinek adott talentuma. De a nemzet közössége különleges hivatással foglal helyet a földtekén... A magyar nemzetet **kapuőrnek** küldte az Úr, és a Kereszt áldozatosságából áldozatosságra hangolt nemzet karddal a kézben, omló vérrel a rónán állta a vártát. –A történelem műzsája föliánsokat rótt azokról a harcokról, amelyeknek legendás nagyjai keresztel a lélekben és karddal a kézben védelmet nyújtottak kelet támadásaival szemben. De azt sem hagyhatta figyelmen kívül Klió múzsa, hogy az áldozatosságnak olyan formáját is mutatta a magyar nemzet, amely a szellemi élet, művészet-szeretet és tiszta erkölcsre törésben nyilvánította áldozatossá-

gát. Pannon hegyén magyar lélek és magyar kéz emelte az ősi monostort, majd gomba módra termelte a szebbnél szebb templomokat, káptalani iskolákat, egyetemeket, továbbá művészi lelkének ihlettségével ékítette a királyi palotákat, de mindennekfölött áldozatosan és szélsőségesen bőkezűen hordta aranyáтеzüstjét égi Mesterének földi oltára elé. – A szelleми élet, az erkölcsi nemesedés és a Krisztus szelleme szerinti istenkép kidolgozása állandó áldozatos feladata volt a magyarnak. Tudósaink és szentjeink szeriája azt mutatja, hogy a szellemiek szolgálatában is elhivatott, a vallási élet szolgálatában pedig élő példakép.

b) A múltnak ilyen áldozatos szolgálata azonban nem azért idéződik a jelen magyarja elé, hogy büszke önteltséggel tekintsen a lepergett ezredévre, hanem azért bontakozik ki lelke előtt szépséges gyönyörűségével, hogy **parancsoló kötelességeket** írjon elő napjaink magyarjainak is. – Azt nem kell említeni, hogy a viharok viharának forgatagában él a nemzet. Azt is jól tudjuk mindnyájan, hogy a messze síkságokon nemzetek sorsáról döntenek; de az is bizonyos, hogy az itthon magyarjainak élete, önfeláldozó munkássága, Istenbe vetett szent hite, a vártaállásra küldetés tudata, az erkölcsi és vallási erők egybeforrása arra köteleznek, hogy a karddal harcolók mögött kemény lélekmunkával dolgozzék az itthoni magyar. A 48-as idők lánglelkűi nem elégedtek meg hangoskodó beszédekkel, hanem életet áldozó önátadással lettek a nemzet őrtállói. Ezért parancs az ő őrtállásuk a mai magyarnak, hogy a hangoskodó hivalkodás mellőzésével, a jelszószerű kirobbanás elcsendesítésével az áldozatos tettek, a lemondó fegyelmezések és hűséges szolgálatok emberévé válják a Duna-Tisza közének népe.

Bef.: Az Úr oltára elé sietett ma a magyar nemzet seregének elseje. Ahhoz az Úrhoz jöttek, Aki szent terve szerint hivatást és hivatásteljesítéshez szükséges jellemet adott a magyar nemzetnek. A szabadság szerelmesévé teremtette ezt a népet, de hivatásul adta a vártaállás szent áldozatosságát. A márciusi ifjak emléknapiján kegyelettel gondolunk az elhivatott nemzet 48-as virágaira. De ez a kegyelet azért él a mi lelkünkben, hogy ennek nyomán parancsként a múlt minden heroszának, a 48-as szabadság nagyjainak intelmét vegyük, amely így fogható kemény tételbe, így alakítható Isten előtti fogadalmi ígértté: őrséget áll a magyar kegyelet múlt hősei előtt, de Isten előtti felelősséggel vállalja szolgálatkész odaadással a jövő szolgálatát! Amen.

* * *